



COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

European Language Portfolio

Portfolio européen des langues



Guia didàctica

del Portfolio europeu de les llengües per a l'ensenyament secundari (12 a 18 anys)





Guia didàctica
del Portfolio europeu
de les llengües per a
l'ensenyament secundari
(12 a 18 anys)





MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA
SECRETARÍA GENERAL DE EDUCACIÓN
Subdirección General de Programas Europeos

Edita:
© SECRETARÍA GENERAL TÉCNICA
Subdirección General de Información y Publicaciones

N.I.P.O.: 176-04-130-1
Dep. Legal: M-15.713-2004

Imprime: OMAGRAF, S.L.
Madrid



Índex

Presentació.....	5
1. Què és el PEL i per a què servix?.....	7
1.1. El MCER i el Portfolio.....	7
1.2. Versió espanyola del PEL.....	8
1.3. El PEL espanyol de secundària.....	9
2. PEL. Seccions i materials.....	11
2.1. <i>Passaport de llengües</i>	11
2.2. <i>Biografia lingüística</i>	17
2.3. <i>Dossier</i>	35
3. Com s'usa?.....	38
3.1. Consideracions generals.....	38
3.1.1. Sobre la concepció del PEL.....	38
3.1.2. Sobre l'organització.....	40
3.1.3. Sobre metodologia.....	42
3.2. Propòsits i enfocaments.....	44
3.2.1. Organitzar la programació.....	44
3.2.2. Formular el perfil lingüístic de l'aprenent.....	45
3.2.3. Formar l'aprenent.....	45
3.2.4. Desenvolupar la sensibilització cap a la diversitat.....	46
3.3. Com es poden utilitzar les taules?.....	47
4. Materials complementaris.....	51
Activitat 1: <i>Autobiografia lingüística</i>	51
Activitat 2: <i>Per a què servixen les llengües?</i>	52
Activitat 3: <i>Quines coses sóc capaç de fer?</i>	53
Activitat 4: <i>Com em sent aprenent llengües?</i>	55
Activitat 5: <i>Com es pronuncia i què significa?</i>	56
Activitat 6: <i>Curiositats lingüístiques</i>	56
Activitat 7: <i>Busca algú que</i>	57
Activitat 8: <i>Has après algun idioma anteriorment?</i>	58
Activitat 9: <i>El text (in)comprensible</i>	59
Activitat 10: <i>Juguem a detectius</i>	60
Activitat 11: <i>Els meus plans d'aprenentatge</i>	61
Activitat 12: <i>Els meus millors treballs</i>	62
Activitat 13: <i>Abans i després d'obtenir un certificat</i>	63
Activitat 14: <i>El ventall lingüístic</i>	64
Activitat 15: <i>La meua anècdota</i>	65
Activitat 16: <i>Test sobre actituds lingüístiques</i>	66
Activitat 17: <i>Diari d'aprenentatge</i>	68
Taula: Correlació entre PEL i activitats complementàries.....	69
Taula: Correlació entre nivell educatiu i activitats.....	71
Bibliografia i referències.....	72



Presentació

Esta guia es proposa informar i formar el docent de secundària que vulga utilitzar en la seua classe el *Portfolio europeu de les llengües* (PEL, a partir d'ara), un projecte dissenyat i promogut pel Consell d'Europa, que a l'Estat espanyol ha sigut coordinat per la Subdirecció General de Programes Europeus, del Ministeri d'Educació i Ciència, amb la col·laboració de les distintes comunitats autònomes. Caracteritzat amb poques paraules, el PEL és un quadern amb quadres, preguntes, orientacions i exercicis per a sensibilitzar l'alumne respecte a l'aprenentatge de llengües i a la realitat plurilingüe i pluricultural que viu, i per a formar-lo com a aprenent autònom d'idiomes al llarg de la vida.

En esta guia s'expliquen els propòsits, l'estructura i les característiques del PEL espanyol per a l'ensenyament secundari, s'oferixen orientacions generals sobre la seua utilització a l'aula i recomanacions sobre la metodologia que pot seguir-se per a això, a més d'un conjunt variat de materials i recursos didàctics de suport. Esta informació és vàlida per als diversos contextos escolars (ESO, Batxillerat, cicles formatius; diversitat de currículums i nivells), lingüístics (llengua pròpia de la comunitat, llengua ambiental, llengua estrangera) i culturals (comunitat autònoma, migració, etc.) que conformen l'educació secundària espanyola.

Totes les orientacions i suggeriments que s'inclouen en este document segueixen les directrius generals establides pel Consell d'Europa per al projecte PEL per a tot el continent europeu i, de manera més concreta, les especificacions i les adaptacions acordades per als diversos Portfolios espanyols d'infantil, primària, secundària i d'adults. De manera particular, esta guia i el *Portfolio* corresponent per a secundària han tingut en compte els resultats d'una experimentació pilot realitzada durant el curs 2002-2003 en 13 centres espanyols, amb 16 docents i més de 500 alumnes. Bona part de les orientacions didàctiques, dels exemples i dels materials de suport que conté la guia provenen d'esta experiència d'un curs de duració.

El conjunt de materials didàctics que componen el *Portfolio europeu de les llengües* per a l'alumne de secundària i la *Guia didàctica* és el resultat de la col·laboració de diversos equips docents. Daniel Cassany, en qualitat de coordinador, Olga Esteve, Ernesto Martín Peris i Carmen Pérez-Vidal (de la Universitat Pompeu Fabra) han elaborat i conduït el projecte general: l'aplicació de les directrius del Consell d'Europa a l'Estat espanyol, el disseny del *Portfolio* de l'alumne i de la *Guia didàctica* per al docent i l'experimentació del projecte a l'aula. Margarita Caballero, Anna Coll, Cristina Escobar, Estel Grífol, Cristina Holm, Adelaida Mínguez, Glòria Olivella, Eulàlia Purtí i Piedad Reglero (docents de centres de secundària a Catalunya) han experimentat el dit projecte en les seues aules de llengua estrangera i materna, han recollit les opinions de l'alumnat i han aportat valuosos suggeriments per a l'elaboració final d'estos materials. També s'han tingut en compte els resultats i les aportacions de l'experimentació duta a terme a Galícia, coordinada per Elisa Vázquez. La col·laboració de totes estes persones —amb la il·lusió i les reaccions positives de tots els alumnes que ja han utilitzat el PEL en les seues classes— ha fet possible el treball que ací es presenta.

L'estructura d'esta guia és senzilla. El primer capítol, *Què és el PEL i per a què servix?*, presenta les línies bàsiques del projecte *Portfolio europeu de les llengües* en l'àmbit europeu i a l'Estat espanyol. El segon capítol, *PEL. Seccions i materials*, descriu per separat cada una de les tres seccions (*Passaport de les llengües*, *Biografia lingüística* i *Dossier*) i subseccions del Portfolio de l'alumne, explicant-ne els objectius i procediments didàctics. El capítol quart, *Com s'usa?*,



informa de totes les decisions metodològiques que ha de considerar el docent en el moment d'utilitzar esta proposta a l'aula. I, per a acabar, *Materials complementaris*, inclou activitats d'aula per a ampliar les diferents seccions del Portfolio i taules informatives que relacionen les activitats amb el nivell educatiu.

En definitiva, el nostre desig és que el *Portfolio europeu de les llengües* pugui arribar a ser una ferramenta valuosa per a l'aprenent i per a totes les comunitats que configuren l'Estat espanyol: que la futura ciutadania incrementi l'interès per les llengües, el respecte i el reconeixement de la diversitat lingüística i cultural, i que pugui usar i aprendre les seues llengües de manera més autònoma, eficaç i feliç.





Què és el PEL i per a què servix?

En este apartat es presenten de manera succinta els objectius i les característiques generals del *Portfolio europeu de les llengües* (PEL).


1.1. El marc comú europeu i el Portfolio

El PEL està estretament relacionat amb el *Marc Comú Europeu de Referència per a les llengües: aprenentatge, ensenyament, avaluació* (MCER, en avant). Este últim, al seu torn, forma part essencial del projecte general de política lingüística del Consell d'Europa, en la mesura que ha desenvolupat unes directrius unificades sobre l'aprenentatge i l'ensenyament de llengües per a tots els estats europeus que servixen d'orientació tant a docents com a alumnes. El MCER oferix instruments molt complets per a reflexionar sobre què és el llenguatge i les llengües, sobre què significa aprendre llengües, sobre les capacitats que cal desenvolupar en l'aprenentatge de llengües, sobre les maneres d'establir els propis plans d'aprenentatge i de dur-ne a terme un seguiment.

Com veiem, el MCER oferix un ventall d'instruments útils per al treball específic amb el PEL. Podríem dir que este últim és l'aplicació pràctica dels principis conceptuals del MCER. De fet, el PEL incorpora alguns instruments extrets directament del Marc, com els descriptors sobre els nivells de competència que es poden aconseguir.

Formulat en termes senzills, el PEL és un document personal, en el qual les persones poden registrar les seues experiències d'aprenentatge de llengües i cultures, i reflexionar sobre estes. Es compon de tres seccions (*el Passaport de llengües*, amb un format internacional, la *Biografia lingüística* i el *Dossier*), que al seu torn consten de diferents apartats. Les seues funcions primordials són de dos tipus: una de pedagògica (ajudar a potenciar i millorar els processos d'aprenentatge de llengües) i una altra d'informativa (constituir una ferramenta d'informació). El següent quadre detalla els objectius en què es desglossa cada una d'estes funcions (a partir de Conde, en premsa):

Funcions pedagògiques	Funcions informatives
<ul style="list-style-type: none">• Fomentar un aprenentatge i un ensenyament lingüístic més reflexiu.• Aclarir i precisar els objectius d'aprenentatge en termes comunicatius.• Afavorir l'autoavaluació en la identificació de les competències adquirides, de les necessitats lingüístiques o dels objectius d'aprenentatge.• Fomentar un canvi educatiu cap a un model d'ensenyament que atorga major responsabilitat a l'alumne en el seu propi aprenentatge.	<ul style="list-style-type: none">• Incrementar la transparència i la coherència entre les tradicions d'ensenyament i aprenentatge de llengües en els diferents països.• Proposar un llenguatge comú entre els educadors europeus.• Utilitzar la descripció de les competències lingüístiques del MCER, que són fàcilment identificables i reconeixibles per part de tercers usuaris.



En la web del Consell d'Europa es pot trobar tota la informació relacionada amb este projecte, a més de vincles amb les pàgines de les diverses institucions europees que han adaptat als seus països el model del PEL.

1.2. Versió espanyola del PEL

La publicació i la popularització del PEL a l'Estat espanyol comporta una important oportunitat per a desenvolupar, millorar i actualitzar l'ensenyament d'idiomes, des de totes les perspectives. Per este motiu, en el disseny original del projecte espanyol s'inclouen els següents objectius didàctics per als distints agents i institucions implicats en el desenvolupament del Portfolio:

Per a l'**aprenent**, que és el destinatari primer i més important, el PEL permetrà:


1. Adquirir i desenvolupar actituds i valors positius respecte a l'aprenentatge de diverses llengües al llarg de tota la vida.
2. Afavorir una visió integrada del plurilingüisme, que comprega no sols els idiomes francs internacionals, sinó les diverses llengües de les comunitats autònomes, de les comunitats immigrants i dels països europeus.
3. Adquirir i desenvolupar actituds i valors positius respecte a la diversitat cultural, al contacte intercultural i a la relació entre llengua i cultura.
4. Desenvolupar la responsabilitat en l'aprenentatge d'idiomes, la consciència lingüística i pedagògica del subjecte i la seua autonomia en situació d'aprenentatge.

Per al **docent**. El projecte assumix que, especialment en secundària, els docents de llengua són els destinataris indirectes importants del projecte, perquè seran els responsables de formar l'aprenent en la utilització del PEL. Així, este projecte permetrà:

1. Afavorir una visió integrada de l'ensenyament de llengües i del plurilingüisme, que no comprega només la llengua que és objecte personal d'ensenyament, sinó el conjunt d'idiomes que s'utilitzen en el centre.
2. Incrementar els seus coneixements i les seues habilitats d'ensenyament en el marc de l'enfocament pedagògic (comunicatiu, constructivista, cognitiu, etc.) en què s'inserix el projecte de *Portfolio*.
3. Incrementar la coordinació entre els distints docents de llengua (espanyol, llengua de la comunitat, idioma estranger, 2n idioma estranger, etc.) en els centres.
4. Fomentar el desenvolupament d'experiències d'aplicació del *Portfolio* a entorns particulars, i divulgar-les en forma de publicació en revistes, exposició en jornades, etc.

Esta diversitat d'objectius es concreta en dos línies bàsiques, que es corresponen amb les funcions pedagògica i informativa apuntades en l'apartat anterior:

- El *Portfolio* ha de ser un instrument d'interrelació i un referent comú entre les distintes llengües, comunitats i cultures europees. Este objectiu posa èmfasi en aspectes d'atenció als nivells i a les orientacions del MCER, i de socialització de l'aprenentatge de cada individu.
- El *Portfolio* també ha de fomentar el creixement lingüístic integral de l'aprenent al llarg de la seua vida. Este objectiu posa èmfasi en l'avaluació formativa, en el treball individual d'apropiació d'una ferramenta de presa de cons-



ciència del plurilingüisme, i requereix l'elaboració d'instruments molt adaptats a les necessitats i característiques de l'alumne.

L'aplicació del PEL a l'Estat espanyol disposa de quatre Portfolios per a diferents grups d'edats. Un primer *Portfolio*, d'educació infantil, per a xiquets de 3 a 5 anys, utilitza una estructura i un format de conte il·lustrat per a iniciar la presa de consciència sobre les llengües. Un segon *Portfolio*, de primària, de 6 a 12 anys, comporta la continuació i aprofundiment de la reflexió sobre les llengües. Este tercer *Portfolio*, de secundària, de 12 fins a 18 anys, tanca el període d'educació obligatòria i prepara l'aprenent per a l'ús del quart i últim *Portfolio*, el d'adults, que es pot usar a partir dels 16 anys i que es presenta amb el format europeu més estandarditzat.

Algunes de les característiques més rellevants que presenten estos Portfolios són:

- Inclouen totes les llengües de l'aprenent: les oficials de cada comunitat, les que són objecte d'aprenentatge, les que aporta l'alumne immigrant, les que escolta al carrer, etc. S'espera d'esta manera que el *Portfolio* pugua contribuir no sols a fomentar l'aprenentatge de llengües europees, sinó també a millorar la convivència entre les diverses llengües i cultures que conformen l'Estat espanyol: que s'incremente l'acceptació i la tolerància de la diversitat lingüística interna espanyola, que milloren les actituds i disminuïsquen els prejudicis cap a determinades varietats dialectals d'una mateixa llengua, o que es facilite la integració de les persones que han arribat a l'Estat espanyol des de l'estranger.
- Posen més èmfasi en la funció pedagògica del *Portfolio* que en la informativa, sobretot en el cas dels PEL d'infantil, primària i secundària. S'entén que el *Portfolio* constituïx una excel·lent ferrament per a formar l'aprenent, i que el projecte en si també és una oportunitat per a incrementar la formació didàctica del docent.
- Proposen relacionar el *Portfolio* amb projectes educatius ja existents —sobretot en les comunitats bilingües—, com el *Projecte educatiu de centre* (PEC), el *Projecte lingüístic de centre* (PLC) o el *Plantejament integrat de llengües*. El PEC i el PLC són dos documents programàtics dels centres educatius en què s'especifiquen els propòsits que es plantegen i en els quals es podrà incloure explícitament el *Portfolio*. El *Plantejament integrat de llengües* proposa que els elements comuns de les diverses llengües que aprén l'alumne (per exemple, l'estructura SN/SV, l'estructura d'una carta o un conte, els conceptes de *registre* i *dialecte*, etc.) es treballen de manera integrada per a evitar repeticions i potenciant les comparacions entre els idiomes. En resum, en relacionar el *Portfolio* amb altres projectes es proposa arrelar una iniciativa nova amb activitats que ja tenen una certa tradició en l'educació espanyola, a més d'intentar implicar docents de diferents llengües i àrees curriculars.

1.3. El PEL de secundària

En línies generals, el PEL de secundària segueix les directrius generals del projecte formulades pel Consell d'Europa i els objectius establits per al conjunt dels Portfolios espanyols.

L'estructura del *Portfolio* de l'alumne és la que apareix reproduïda en la pàgina 10.



Passaport	Biografia	Dossier
<p>El meu perfil lingüístic Les meues experiències lingüístiques i culturals:</p> <ul style="list-style-type: none">• En l'institut• Fora de classe <p>Certificats i diplomes</p>	<p>Les meues llengües</p> <ul style="list-style-type: none">• En quines llengües em comuniqui amb els altres?• Què sé fer amb les meues llengües?• Com parlen les meues llengües altres persones? <p>Altres llengües:</p> <ul style="list-style-type: none">• Quines altres llengües es parlen al meu voltant? <p>La meua manera d'aprendre</p> <ul style="list-style-type: none">• Com aprenc?• Què he après i què em va ajudar a aprendre-ho?• Què faig per a aprendre fora de classe? <p>Els meus plans d'aprenentatge:</p> <ul style="list-style-type: none">• Què vull saber fer en cada llengua?	<p>Primer sobre: treballs escrits i gravacions d'àudio i vídeo.</p> <p>Segon sobre: documents i records.</p>

Atesa la importància que ha tingut l'experimentació a l'aula en el resultat final del projecte, concretat en l'esquema anterior, val la pena esmentar algunes dades pel que fa al cas.

El desenvolupament general del projecte, que es va iniciar el maig de 2001, va tindre tres fases. En primer lloc, es va analitzar la situació lingüística i educativa del país per elaborar un instrument que fomentara el plurilingüisme i l'aprenentatge de llengües com a eix transversal del projecte curricular de centre (juliol-setembre de 2001). En una segona fase es va treballar sobre esta proposta amb l'equip de docents de secundària (de català, castellà, francès i anglés), que havien de portar posteriorment el projecte a l'aula (gener-juny de 2002). A continuació, es va demanar a diferents centres de secundària de Catalunya i Galícia que portaren a terme l'experimentació (durant el curs complet 2002-03). Finalment, es van analitzar i interpretar els resultats obtinguts (juliol-setembre de 2003) per elaborar la proposta definitiva de Portfolio i guia.

En conjunt, l'elaboració i experimentació dels materials s'han realitzat en un anar i tornar de la taula de disseny al pupitre de l'aula. A Catalunya, huit centres han experimentat el *Portfolio* a l'àrea metropolitana de Barcelona i a Tarragona, amb nou docents, en classes de català (dos grups), castellà (un grup), francès (dos grups) i anglés (cinc grups), des de 2n d'ESO fins a 2n de Batxillerat, amb dos grups nocturns, un de francès com a segona llengua estrangera i un grup en què van intervenir dos docents (castellà i anglés), amb un total de 349 alumnes. A Galícia, set docents de cinc centres de diferents contextos i 186 alumnes d'ESO van experimentar durant nou setmanes el mateix PEL. En tots els casos es va posar a disposició dels docents un joc de versions del *Portfolio* de l'alumne en castellà, anglés, francès i català o gallec, i van ser ells els qui van triar les llengües amb què durién a terme l'experiència, segons la llengua que ensenyaven o les característiques de l'alumnat. En la memòria d'experimentació (Cassany i al., 2003), es poden consultar totes les dades d'esta experiència.





PEL.

Seccions i materials

2

En este capítol descrivim amb detall les tres seccions del PEL espanyol per a secundària: exposem els apartats i els materials que s'inclouen en cada una, formulem els seus objectius didàctics i alguns procediments metodològics que es poden seguir a l'aula, i exemplifiquem la majoria dels quadres i qüestionaris amb respostes dels alumnes. Després d'una presentació general de cada secció, es comenta cada quadre o activitat amb detall, amb els apartats següents:


- **Per a què?** Descriu els propòsits concrets de l'activitat, a més de formular consideracions sobre la seua idoneïtat o necessitat segons els contextos sociolingüístics i educatius.
- **Com?** Exposa les qüestions més rellevants de la utilització de l'activitat a l'aula; inclou reproduccions fidels del material de l'alumne amb exemples de respostes.
- **Altres consideracions.** Inclou comentaris addicionals de diversos tipus, com algunes de les reaccions o respostes que va obtenir l'activitat en l'experimentació, algunes de les dificultats que planteja, els avantatges i els beneficis que aporta, diferents maneres d'utilitzar els quadres, etc.

Els exemples de respostes de les taules mereixen diversos comentaris. Atesa la seua importància, es reproduïxen nombroses respostes, buscant que siguin representatives de llengües, situacions sociolingüístiques, perfils d'alumne i àmbits territorials diversos. Alguns exemples reproduïxen respostes reals d'aprenents, que es transcriuen literalment (en el seu idioma i ortografia originals) amb la indicació entre claudàtors del curs escolar i de l'idioma que aprenia l'alumne —encara que la seua resposta pugua fer referència també a la resta de llengües que utilitza i aprén. La resta d'exemples s'inspiren també en respostes reals de l'alumnat. El fet que es presenten exemples variats, procedents de diversos subjectes, provoca que les diferents respostes d'una mateixa taula no siguin coherents entre si, perquè reproduïxen respostes que donarien diferents alumnes.

Les qüestions generals sobre com es pot enfocar el PEL a l'aula, o les més concretes sobre com es poden utilitzar els quadres o com es poden seqüenciar els materials al llarg d'un curs, es tractaran en el capítol 3, *Com s'usa?*

2.1. *Passaport de llengües*

L'objectiu principal del *Passaport de llengües* és registrar de manera precisa el repertori lingüístic complet del titular del document, de manera detallada i segons els nivells estandarditzats del MCER, a fi que esta informació es pugui utilitzar en les diferents situacions en què siga necessària: canvi de centre escolar en un país estranger, intercanvis escolars, viatges d'estudis, etc. Este propòsit queda perfectament representat amb l'ús del terme metafòric *passaport* per a denominar esta secció.



La documentació que inclou el *Passaport* per a detallar el repertori lingüístic del subjecte és de tres tipus, i coincideix amb els seus tres apartats:

1. **El meu perfil lingüístic.** Permet determinar el nivell de competències adquirit per a cada una de les cinc destreses i en tots els idiomes, segons els nivells comuns de referència del MCER.
2. **Les meues experiències lingüístiques i culturals.** Recull les principals activitats d'aprenentatge lingüístic i intercultural, de caràcter formal (*a l'institut*) i informal (*fora de l'institut*).
3. **Certificats i diplomes.** Descriu els principals documents acreditatius de coneixements lingüístics obtinguts pel titular.

A més d'estos components, el PEL inclou una breu informació sobre el Consell d'Europa i sobre les mateixes funcions del *Passaport*. En una de les pàgines, l'aprenent pot anotar el seu nom i domicili, a més de posar-hi la seua foto, per a acreditar la propietat del document.

El *Passaport de llengües* és una espècie de carnet, que es presenta com un document separat de la resta del PEL, de la grandària d'una quartilla, perquè el seu titular pugua portar-lo amb si fàcilment en els seus viatges i presentar-lo en diferents ocasions. El Consell d'Europa ha establert un disseny estàndard comú per a tots els passaports de llengües per a adults, amb unes seccions, informacions, quadres i disseny generalitzats per a tots. El model espanyol per a secundària segueix estos mateixos paràmetres, quan resulten idonis per a alumnes de 12 a 18 anys, però simplifica les taules d'informació sobre experiències d'aprenentatge lingüístic i intercultural i les de descripció de certificats i diplomes, per ser excessivament detallades i innecessàries per a un adolescent.

Des d'un punt de vista pedagògic, el *Passaport de llengües* posa èmfasi en les funcions sumatives o certificatives del PEL. Permet determinar el perfil lingüístic d'un individu a partir d'uns nivells estàndard i unes descripcions comunes de capacitats lingüístiques, més enllà de la tradició cultural (exàmens, certificats, nivells de referència) de cada llengua i cultura europea. Facilita la intercomprensió en qüestions de coneixement lingüístic entre les distintes comunitats (lingüístiques, culturals, socials) del continent.

El meu perfil lingüístic


Per a què?

El propòsit d'este apartat és establir el nivell de competència que ha adquirit l'aprenent en cada una de les seues llengües i en cada una de les cinc destreses bàsiques (escoltar, llegir, conversar, parlar i escriure), d'acord amb els sis nivells comuns de referència (A1-C2), establits en el *Marc Comú Europeu de Referència*. Per este motiu, es reproduïx íntegrament el quadre d'autoavaluació d'este document (quadre 2, pàgina 30 de la versió espanyola), que descriu succintament i de manera estandarditzada i homologada les capacitats lingüístiques de cada nivell i destresa.


Com?

L'alumne ha de valorar les seues capacitats en cada llengua i en cada destresa a partir del mencionat quadre d'autoavaluació, i marcar les caselles corresponents de dalt a baix i d'esquerra a dreta, per a cada idioma, destresa i nivell, com mostra el següent exemple.

La tasca d'omplir cada quadre és el resultat final d'un reflexiu procés de presa de consciència que l'aprenent ha de fer sobre el que pot i el que no pot fer en cada llengua i en cada destresa. Entre altres coneixements, esta autoavaluació exigeix que el subjecte compregua amb claredat: les cinc destreses bàsiques que componen l'ús lingüístic, els sis nivells estàndard establits pel MCER (amb les



COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE
European Language Portfolio
Portefolio européen des langues








MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE





Mi perfil lingüístico / My language profile





LLENGUA MATERNA: castellà





ALTRES LLENGÜES: anglès i francès

Evalue tus competencias.
Assess your language skills.

-  Escuchar / Listening
-  Conversar / Spoken interaction
-  Escribir / Writing
-  Leer / Reading
-  Hablar / Spoken production

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
Castellano							
							
							
							

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
Inglés							
							
							
							

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
Francés							
							
							
							

denominacions A1-C2) o el significat precís de cada un dels descriptors del quadre d'autoavaluació. També facilita l'activitat el fet que l'aprenent posseeixi un cert grau d'autoconeixement i de responsabilitat o que haja realitzat prèviament altres tasques d'autoavaluació.

Si l'alumnat disposa d'estos coneixements i habilitats, pot procedir a autoavaluar-se i a completar els quadres a partir de la informació inclosa en el *Passaport*. Contràriament, si no és segur que disposi d'esta experiència prèvia, és més recomanable abordar l'autoavaluació d'este apartat després d'haver treballat amb altres seccions del PEL (*Biografia lingüística*, *Què sé fer amb les meues llengües?*) o amb algunes activitats complementàries que permeten introduir els coneixements i habilitats requerits de manera més gradual i que formen i preparen l'alumnat per a esta tasca del *Passaport*. També pot ajudar a realitzar esta autoavaluació l'observació i l'anàlisi dels documents guardats en el *Dossier*.

Les meues experiències lingüístiques i culturals

Per a què?

El propòsit d'este apartat és registrar les experiències d'aprenentatge lingüístic i cultural que haja realitzat l'aprenent al llarg de la seua vida. Constitueix una espècie de *curriculum vitae* linguisticocultural.

Les experiències lingüístiques inclouen els aprenentatges realitzats en contextos formals (en l'institut, en acadèmies, en classes; en l'ensenyament d'un idioma o de qualsevol altra matèria en un idioma estranger; etc.) i informals (fora de l'institut i de la classe, a través de contactes amb parlants d'altres llengües, intercanvis, etc.). En definitiva, inclou tot tipus de situacions en què l'aprenent haja entrat en contacte amb llengües i cultures particulars.

Mereixen especial interès les experiències d'aprenentatge intercultural (viatges, estades a l'estranger, activitats professionals o acadèmiques a l'estranger, contactes continuats amb parlants i institucions estrangeres, etc.) perquè manquen dels sistemes de documentació i acreditació habituals en els aprenentatges lingüístics (certificats d'assistència, acreditacions, diplomes, etc.).

Com?

L'alumne ha de recuperar tota la informació possible sobre els aprenentatges realitzats: recopilar documents que pugui posseir (quaderns de notes, programes d'assignatures, comprovants de viatges, etc.), fer llistes d'activitats realitzades, etc. A continuació pot procedir a omplir els dos quadres que componen esta secció, en la línia dels exemples. La documentació relacionada amb les experiències descrites es pot guardar en el *Dossier*:

En l'institut (assignatures, cursos, projectes i altres activitats):

Llengua	Activitat	Data	Duració	Lloc
Anglès	Classe d'anglès, primària i ESO.	98-01	3 cursos, 3h x setmana.	IES Rosalía de Castro, la Corunya.
Gallec	Classe de ciències primària i ESO.	99-00 00-01	2 cursos	IES Rosalía de Castro, la Corunya.
Italià	Curs d'estiu.	2001	60 hores, 1 mes.	Roma, escola d'idiomes.
Anglès	Classe de Biologia en anglès, usant materials compartits amb instituts holandesos.	2002-2003	1 curs.	Institut Valldemosa, Barcelona.

Fora de l'institut (intercanvis, visites i viatges, contactes regulars amb parlants d'altres llengües):

Llengua	Activitat	Data	Duració	Lloc
Valencià	Vacances a l'Escola d'estiu; conversació amb amics valencians, que parlen valencià entre ells.	1999-2001	Un mes d'estiu durant tres anys.	Gandia, València.
Anglès	Intercanvi per xats o correu electrònic sobre música amb col·legues d'EUA.	2000-02	Des de fa 2 anys	Internet
Francès	Intercanvi amb un estudiant.	1999	Un mes	Lió.
Alemany	Tàndem de conversació amb un estudiant austríac.	2003	Dos trimestres	Madrid Acadèmia Lingua.
Francès	Voluntariat lingüístic d'atenció a immigrants magribins.	2001-02	Mesos d'estiu.	ONG Ajuda solidària.

Algunes qüestions rellevants referents d'això són:

- Molts aprenents no són conscients de la diversitat d'activitats escolars i extraescolars en les quals s'experimenten aprenentatges lingüístics i culturals, per la qual cosa els exemples exercixen ací una funció primordial. El docent els pot presentar a l'inici de l'activitat, prenent-los de la taula anterior o de les respostes d'altres alumnes. Es poden presentar també en forma de biografia lingüística d'un personatge.
- Alguns alumnes tendixen a incloure en este apartat activitats ocasionals o amb escassa rellevància (una conversació amb un turista, assistència a una xarrada, etc.). Cal insistir que es tracta d'activitats d'una certa duració i intensitat, que comporten un aprenentatge rellevant.
- A més d'anotar en el *Passaport de llengües* la informació sobre estes experiències i de posar en comú les dades individuals, és útil desenvolupar a classe alguna activitat de reflexió i anàlisi d'aquelles. Per exemple, preguntes com *Què ha significat per a mi?* o *Quina és la més important per a tu?* permeten a l'individu explorar els seus records i percepcions de l'activitat, a més de fomentar el coneixement entre els membres del grup.

Algunes propostes dels *Materials complementaris* (per exemple, activitat 10) poden relacionar-se amb este apartat.

Altres consideracions:

L'experimentació realitzada va mostrar que, al principi, nombrosos alumnes s'estranyaven o se sorprenien de la inclusió en este apartat de les experiències d'aprenentatge cultural i de les desenvolupades en contextos més informals, en entendre que no formaven part del procés d'aprendre una llengua. Més endavant, a partir de la reflexió i del descobriment del que havien anotat altres alumnes, podien adonar-se que algunes de les activitats extraescolars que ha-

vien desenvolupat al llarg del curs o en anys anteriors (intercanvis d'estudiants, cicles de visió de pel·lícules en versió original, etc.) responien a este apartat.

Certificats i diplomes

Per a què?

El propòsit d'este apartat és registrar i descriure els certificats i diplomes de coneixement d'idiomes que posseïska l'aprenent. Ja que les possibilitats de poder utilitzar estos documents en estes edats es reduïxen a l'àmbit escolar i són limitades (canvi de centre, intercanvis), les dades que es demanen en els quadres d'anàlisi són les més bàsiques (llengua, institució, qualificació, lloc i data, edat, títol) i no inclouen la descripció dels programes o de les proves vinculades amb els diplomes.

Com?

Com en l'apartat anterior, l'alumne pot omplir el quadre després d'haver arreglat els documents corresponents. També ací són importants els exemples que puga aportar el docent per a ampliar les idees inicials que té l'alumne, i les tasques de reflexió del tipus *Escriu breument el que significa per a tu haver obtingut este diploma*. L'activitat 13 de *Materials complementaris* se centra en la valoració personal que pot realitzar el mateix alumne sobre el seu rendiment en proves i exàmens, i resulta un bon complement d'este apartat.

Exemples:

Llengua:	Expedit per:	Qualificació:	Any i edat:
<i>Francès</i>	<i>Institut Français de Madrid</i>	<i>Apte</i>	<i>12-3-02, 16 anys</i>
Títol: <i>Diplôme d'Etudes de la Langue Française (1er degré).</i>			

Llengua:	Expedit per:	Qualificació:	Any i edat:
<i>Èuscar</i>	<i>Centre IES d'Hernani</i>	<i>2n premi</i>	<i>12-5-01, 14 anys</i>
Títol: <i>Segon premi en la modalitat narrativa, Premis literaris d'estiu.</i>			

Llengua:	Expedit per:	Qualificació:	Any i edat:
<i>Anglès</i>	<i>Junta de Castella i Lleó</i>	<i>Assistència</i>	<i>agost 2001, 16 anys</i>
Títol: <i>Assistència a un camp de treball internacional per a jòvens.</i>			



L'experimentació va mostrar que pocs alumnes podien omplir este apartat amb altres documents o dades que no foren les qualificacions aconseguides en les assignatures de llengües de l'ensenyament reglat. Alguns docents experimentadors van parlar de la «decepció» o la «frustració» que comporta no poder anotar res en un full del *Passaport*. En estes circumstàncies, és important valorar també —com mostren els exemples anteriors— documents que no són exactament acreditacions de nivell de competències (com haver obtingut un premi literari o haver assistit a un camp internacional de treball per a jòvens), però que indiscutiblement donen fe d'activitats lingüístiques i culturals rellevants.

Amb alumnes que disposen de certificats o diplomes que acrediten coneixements d'idiomes a partir d'un examen, es pot complementar esta secció amb una descripció escrita més detallada del diploma en qüestió i de l'examen corresponent. Esta descripció pot afegir-se a manera d'annex en el PEL, i pot incloure: un model d'examen o una referència bibliogràfica d'este, els components de la prova (comprensió oral i escrita, producció escrita i oral, gramàtica, vocabulari), les condicions de realització (ús de diccionari, temps disponible), etc.

2.2. Biografia lingüística

El propòsit principal d'esta *Biografia* és fomentar la sensibilització de l'alumne cap a diversos aspectes de la diversitat lingüística i cultural europea i del seu entorn immediat.

En un pla individual, podem destacar els objectius relacionats amb la formació de l'aprenent:


- fomentar el seu interès per l'aprenentatge de llengües;
- millorar les seues capacitats per a detectar les seues necessitats, per a formular els seus objectius d'aprenentatge i per a autoavaluar els seus coneixements i habilitats;
- incrementar el seu grau d'autonomia respecte al docent i a la classe, de control sobre els seus processos d'aprenentatge i la seua capacitat general d'aprenentatge de llengües.

En un àmbit social, podem destacar els objectius relacionats amb el reconeixement i la valoració positiva del caràcter plurilingüístic i pluricultural de la seua comunitat:

- identificar, conèixer i respectar les llengües i les cultures dels companys de classe i dels membres de la comunitat (veïns, coneguts, ciutadans, etc.);
- valorar els aspectes positius d'esta diversitat;
- aprendre aspectes generals sobre la diversitat de la comunicació humana, sobre la interrelació entre llengua i cultura, etc.

Com ja es va mencionar en el capítol anterior, este últim grup d'objectius adquireix a l'Estat espanyol un triple significat. En primer lloc, com en altres països europeus, el PEL pot contribuir a facilitar la integració dels ciutadans espanyols en l'Europa plurilingüe i pluricultural. En segon lloc, el PEL i la *Biografia lingüística* poden millorar també el coneixement, el respecte i la valoració mútua entre les distintes comunitats històriques, lingüístiques i culturals que conviuen en el territori espanyol. Finalment, el PEL també pot constituir una ferramenta pedagògica important per a facilitar la integració de les recents i importants migracions de famílies extracomunitàries.





La documentació que inclou la *Biografia lingüística* es compon dels següents quatre apartats:

1. **Les meues llengües.** Reflexiona sobre les llengües que coneix l'aprenent i les que aprén.
2. **Altres llengües.** Reflexiona sobre les llengües que estan presents en la comunitat de l'aprenent, que este troba al seu entorn, encara que no les conega ni les aprenga.
3. **La meua manera d'aprendre.** Reflexiona sobre els estils d'aprenentatge de llengües de l'alumne i sobre les pràctiques d'aprenentatge *fora de classe* que són més efectives.
4. **Els meus plans d'aprenentatge.** Facilita la formulació d'objectius d'aprenentatge i la consecució de propòsits d'aprenentatge, com a colofó dels tres apartats anteriors.

La *Biografia lingüística* consistix en un conjunt de fulls solts i reciclables que es guarden en la carpeta del PEL. Esta organització de documents independents que s'afigen a una carpeta amb anelles, o s'eliminen d'esta, oferix molta llibertat a l'aprenent, que, amb l'assessorament del docent, pot afegir fulls nous (fotocopiats) a la *Biografia*, ordenar els materials a la seua conveniència, substituir fulls vells per nous, etc.

Des d'un punt de vista pedagògic, la *Biografia lingüística* constituïx el component més formatiu del PEL, en posar més èmfasi en l'aprenentatge de l'alumnat i en la reflexió que en la demostració de les capacitats aconseguides. Per este motiu, els quadres d'anàlisi i les propostes didàctiques destaquen els aspectes més personals i qualitius.

Les meues llengües

El propòsit d'este apartat és identificar les llengües que utilitza l'aprenent per a comunicar-se al seu entorn i incrementar la seua consciència de la manera com les usa. D'esta manera, l'alumnat pot prendre consciència de la seua pròpia identitat lingüística (monolingüe, bilingüe o multilingüe), i de la identitat dels companys de classe o d'altres persones conegudes de l'entorn.

El principi que subjau a este apartat és l'indubtable valor que representa per a una persona ser conscient del seu perfil lingüístic. Ja que pràcticament tota activitat humana queda reflectida en la parla, conèixer les capacitats i les limitacions de la parla individual és una manera d'aprofundir en el coneixement del propi ser: *Dis-me quines llengües entens i parles i et diré qui eres*, podria afirmar-se adaptant un conegut refrany castellà.

Esta reflexió es du a terme amb tres grups de taules:

1. *En quines llengües em comuniquo amb els altres?*
2. *Què sé fer amb les meues llengües, o amb les meues llengües estrangeres, o amb les meues llengües ambientals?*
3. *Com parlen les meues llengües altres persones?*

Este conjunt de taules permet distingir les diferents llengües que es parlen, els contextos socials en què s'utilitzen (interlocutors, temes, llocs, funcions), les capacitats que posseïx el subjecte per a cada una o les actituds i els valors associats a cada una. Com es va mencionar en el capítol anterior, s'inclouen ací tot tipus de llengües, sempre que siguen usades per l'aprenent:

- les que formen part del currículum escolar de l'institut o d'un altre centre acadèmic: llengües oficials i pròpies de cada comunitat i de l'estat;
- les llengües segones o estrangeres, que actuen com a llengua franca per a la comunicació;

- les que aporta l'aprenent pel seu origen familiar: llengua materna, llengua dels pares o iaïos, i
- les que ha après i usa l'aprenent per distintes causes (migracions, experiències lingüístiques, etc.).

Algunes activitats complementàries que es poden relacionar amb este apartat són l'*Autobiografia lingüística* (activitat núm. 1) o el *Ventall lingüístic* (activitat núm. 14).

1. En quines llengües em comuniquem amb els altres?


Per a què?

Permet identificar les llengües de l'aprenent i realitzar una primera anàlisi de context d'ús (lloc, interlocutors, àmbit), tasques o activitats (destreses lingüístiques) i raons del seu aprenentatge (familiar, escolar, migracions). És el pas previ a l'anàlisi més detallada de competències i a l'autoavaluació que comporten les taules següents.

Com?

El docent pot presentar l'activitat amb alguns exemples de persones que tenen un repertori lingüístic diferent. Els alumnes poden compartir les seues respostes en xicotet grup, abans de posar en comú les diferents respostes individuals. Al final, cada aprenent pot omplir la seua taula individualment. Vegeu-ne, a continuació, alguns exemples:

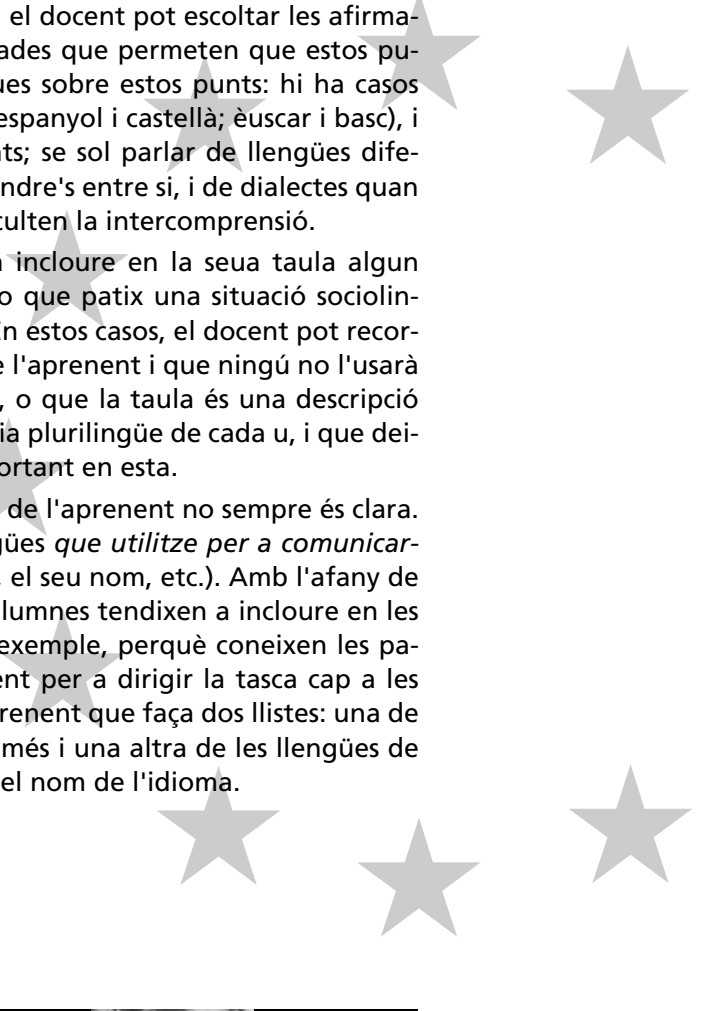
Quina llengua?	On l'use?	Què hi faig?	On la vaig aprendre?
Berber	A casa amb ma mare i, a vegades, amb la meua germana.	La comprenc i la parle en família	Al Marroc, amb la meua família.
Castellà	A casa (però menys que el valencià). A l'escola, amb amics, i amb la resta de la família i altres amics.	Llegint, parlant i escrivint. També sentint música.	A casa i a l'escola.
Anglès [1r ESO, anglès]	En les classes d'anglès a l'escola i a l'acadèmia; i amb una xica anglesa amb la qual faig intercanvis.	Parlant, llegint i escrivint.	A l'escola i a l'acadèmia.
Francès [1r ESO, francès]	Comence a parlar-lo en les classes de francès.	Parlant i escrivint (ho intente).	Comence a aprendre'l a l'escola.




L'activitat pot ocupar una sessió completa de classe i, en alguns casos, pot tractar-se del primer contacte formal de l'alumnat amb el PEL. També es tracta d'una activitat que difícilment pot repetir-se en un mateix grup, ja que es requereix molt de temps perquè es produïsquen canvis significatius en les dades de l'alumnat.

Altres consideracions:

L'experimentació d'esta taula ha aportat dades interessants:

1. L'activitat fa emergir a l'aula els coneixements i les habilitats en llengües no curriculars que posseïx l'alumnat. El grup descobreix així, per exemple, que Nekane (estudiant d'ESO a Sevilla) entén èuscar perquè sa mare és basca, que Andrés (estudiant de Batxillerat a Astúries) parla italià amb la seua iaia o que María (estudiant d'ESO a Múrcia) utilitza habitualment el gallec en sa casa, etc. L'aparició d'estes dades té efectes rellevants en l'individu i en el grup: d'una banda, s'afavorix el coneixement interpersonal dels membres de la classe i es cohesiona el grup; d'una altra, canvien d'alguna manera els valors i les representacions de l'alumnat respecte a la diversitat (es percep esta com a quelcom molt més pròxim i no sols exclusiu de països bilingües; es valora positivament el fet de conèixer diverses llengües o de conservar el patrimoni lingüístic familiar).
 2. L'activitat també fa emergir en tota la seua puresa les concepcions (opinions, prejudis, etc.) que té l'alumnat respecte a les llengües, amb variat grau de fonament. Així, algun alumne pot considerar que l'argentí és una llengua diferent del castellà («perquè tenen nom diferent») o que l'espanyol parlat a Catalunya és diferent del que es parla a Andalusia «perquè sonen molt diferent i perquè jo parle de manera diferent quan estic ací (a Cornellà) o quan estic allà (a Màlaga)». En estos casos, el docent pot escoltar les afirmacions de l'alumnat i aportar reflexions i dades que permeten que estos puguin desenvolupar nocions més científiques sobre estos punts: hi ha casos de llengües amb diverses denominacions (espanyol i castellà; èuscar i basc), i això no significa que siguen coses diferents; se sol parlar de llengües diferents quan els seus parlants no poden entendre's entre si, i de dialectes quan les diferències en l'ús de la llengua no dificulten la intercomprensió.
 3. Algun alumne pot tindre inconvenients a incloure en la seua taula algun idioma que no és habitual al seu entorn o que patix una situació sociolingüística diglòssica, de valoració negativa. En estos casos, el docent pot recordar que el PEL és un document personal de l'aprenent i que ningú no l'usará per a fer-hi res sense el seu consentiment, o que la taula és una descripció neutra, sense valoracions, de la competència plurilingüe de cada u, i que deixar d'anotar un idioma és una pèrdua important en esta.
 4. La determinació de quines són les llengües de l'aprenent no sempre és clara. Alguns alumnes no distingixen entre llengües *que utilitze per a comunicar-me* i llengües *que conec* (algunes paraules, el seu nom, etc.). Amb l'afany de completar les caselles del quadre, alguns alumnes tendixen a incloure en les seues llengües el japonés o el grec —per exemple, perquè coneixen les paraules *sayonara* o *calimera*. Un procediment per a dirigir la tasca cap a les llengües de comunicació és demanar a l'aprenent que faça dos llistes: una de llengües de les quals coneix 50 paraules o més i una altra de les llengües de les quals coneix només algunes paraules o el nom de l'idioma.
- 



2. Què sé fer amb les meues llengües, amb les meues llengües estrangeres o amb les meues llengües ambientals?

Per a què?

Este apartat pot complir diversos objectius segons el propòsit amb què es treballa i segons la seqüència completa de desenvolupament del PEL a l'aula. Es pot utilitzar com a pas per a formar l'aprenent en l'autoavaluació amb descriptors de competències lingüístiques, per a passar després a completar l'apartat *El meu perfil lingüístic* del *Passaport de llengües*. També es pot utilitzar per a diagnosticar el nivell de coneixement previ de l'alumnat, identificar necessitats i formular i posteriorment reavaluar objectius d'aprenentatge, en el context d'un PEL que actua com a motor de programació del curs, com a ferramenta de negociació periòdica amb l'alumnat dels seus objectius d'aprenentatge.

Des d'una altra perspectiva, este apartat es pot utilitzar per a avaluar les competències en totes les llengües i en totes les destreses, o parcialment per a explorar les habilitats de l'alumne en una destresa i amb una llengua en concret. Tampoc és menyspreable l'aprenentatge sobre l'ús dels idiomes que suposa per a l'alumne llegir i comprendre uns descriptors que inclouen conceptes i distincions essencials com tipus de text i contextos d'ús, grau d'autonomia en l'ús lingüístic, estratègies diverses de processament del discurs (planificació, evitació, compensació, etc.), graus diferents de comprensió (idea principal, detalls, implícits), etc.

Cal destacar que el PEL inclou tres grups de descriptors, dirigits a àmbits diferents:

- *Què sé fer amb les meues llengües?* Són descriptors generals, basats en el quadre d'autoavaluació del *Passaport de llengües*, adaptats a secundària i a l'Estat espanyol. Permeten fer una descripció global del repertori lingüístic del subjecte, incloent-hi totes les llengües.
- *Què sé fer amb les meues llengües estrangeres?* Són descriptors més específics, que comprenen del nivell A1 al C1, elaborats a partir de les escales del MCER i adaptats al context d'adolescents i jòvens espanyols que aprenen i utilitzen idiomes estrangers. Permeten descriure de manera més precisa i detallada les competències lingüístiques de l'alumnat en els idiomes que aprén i que no es parlen a l'entorn on viu.
- *Què sé fer amb les meues llengües ambientals?* Són descriptors més específics, que comprenen del nivell B1 al C2, elaborats a partir de les escales del MCER i adaptats al context d'adolescents i jòvens espanyols que estudien i utilitzen les llengües que estan presents al seu entorn. Permeten descriure de manera més precisa i detallada les competències lingüístiques de l'alumnat en els idiomes que es parlen a l'entorn on viu (casa, escola, comunitat, etc.; vegeu apartats 1.2. i 3.1.1. —*Quines llengües inclou?*— per a uns comentaris més detallats sobre les llengües incloses en el PEL i les nocions *ambiental / estrangera*.)

En general, els tres grups de descriptors adapten el quadre d'autoavaluació i les escales del MCER a l'entorn educatiu de l'alumnat espanyol de secundària. En l'aspecte formal, s'han substituït algunes expressions tècniques per formulacions més senzilles, buscant sempre la claredat expositiva; en l'aspecte conceptual, s'han afegit o substituït alguns elements culturals (ús de TIC, més referències a les relacions amb amistats, tipus de text i temes, etc.) per a acostar-los a l'alumnat espanyol.

L'elecció dels descriptors que s'usen en cada moment depèn així dels objectius que es persegueixen (vegeu apartat 3.2. *Propòsits i enfocaments*). En conjunt,

este apartat constituïx un dels components més importants del PEL, tant pel valor formatiu que aporta com per la similitud que té amb l'apartat *El meu perfil lingüístic* del *Passaport*.

Com?

En línies generals, la tasca de respondre als quadres d'autoavaluació exigeix una important tasca prèvia de formació de l'aprenent, com es justifica més endavant. Algunes de les activitats que poden facilitar esta tasca són:

- La lectura comprensiva i detallada de cada grup de descriptors, entre docent i alumnat, per a negociar-ne la interpretació i el significat. En xicotets grups, l'alumnat pot llegir, oralitzar i parafrasejar cada descriptor abans de compartir-ne la interpretació amb el grup i el docent.
- La pràctica simulada a l'aula de distintes situacions de comunicació, equivalents a les incloses en els descriptors, per a poder valorar a continuació si l'aprenent és capaç o no de desenvolupar-les; l'activitat núm. 3 dels materials complementaris (*Quines coses sóc capaç de fer?*) descriu amb detall alguns procediments d'aula per a ajudar a completar estos quadres.
- L'anàlisi de les produccions de l'aprenent (escrits i gravacions orals) guardades en el *Dossier*. En xicotets grups, l'alumnat pot observar un determinat tipus de producció (per exemple, redaccions escrites) i comprovar si s'hi complixen les conductes que figuren en els descriptors.

D'altra banda, els procediments pràctics d'anotació d'estos quadres són diversos, i cada un té els seus avantatges i inconvenients (vegeu *Com es poden utilitzar les taules?*, apartat 3.3.): es poden anotar diversos idiomes en una mateixa taula, com en el primer exemple, o només un, com en el segon (que especifica que es completa la taula per a l'*anglès* i afig les dates en què es va realitzar l'autoavaluació); es pot marcar amb un ratllat simple de la casella o es poden establir tres graus diferents de consecució (inicial, parcial i plena) del descriptor en qüestió, com en el segon exemple. Finalment, les tres columnes de les taules també es poden usar de diverses maneres: per a distingir l'autoavaluació (*Jo*), l'heteroavaluació (*Altres*, els meus companys) i les *Metes*, com en el primer exemple, o per a anotar-hi autoavaluacions en diferents dates, com en la segona.

Escoltar:

		Jo		Altres		Metes	
A1	Reconec paraules i expressions corrents i bàsiques (d'informació personal o familiar, del meu entorn), si les persones parlen clarament i lentament.	E _i	V _a				
		A _n	F _r				
A2	Comprenc paraules i expressions corrents sobre temes generals (informació personal, amistats, residència, escola, comerç, temps lliure).	E _i	V _a				
		A _n	F _r				
B1	Comprenc les idees principals de missatges sobre temes corrents, si es parla amb claredat; comprenc la idea principal de molts programes de ràdio o televisió, sobre temes actuals o d'interés personal.	E _i	V _a				
		A _n					F _r
B2	Comprenc la major part del que sent en discursos i conferències sobre temes coneguts, en els programes de notícies de televisió i en les pel·lícules que veig, sempre que no hi haja accents molt diferents.	E _i	V _a				
						A _n	



Escoltar: *Anglès*

		Jo 12/10		Jo 23/5		Com.	
A1	Reconec paraules i expressions corrents i bàsiques (d'informació personal o familiar, del meu entorn), si les persones parlen clarament i lentament.					✓	
A2	Comprend paraules i expressions corrents sobre temes generals (informació personal, amistats, residència, escola, comerç, temps lliure).					NO	
B1	Comprend les idees principals de missatges sobre temes corrents, si es parla amb claredat; comprend la idea principal de molts programes de ràdio o televisió, sobre temes actuals o d'interès personal.						
B2	Comprend la major part del que sent en discursos i conferències sobre temes coneguts, en els programes de notícies de televisió i en les pel·lícules que veig, sempre que no hi haja accents molt diferents.						

Comentem dos detalls importants dels exemples anteriors. D'una banda, la columna *Metes* del primer exemple mostra com els quadres de descriptors de capacitats poden usar-se per a formular objectius i plans d'aprenentatge (relacionant estos quadres amb la secció *Els meus plans d'aprenentatge?*, també de la *Biografia*). L'anotació *Fr* en el descriptor B1 i la de *An* en el descriptor B2 indiquen que l'aprenent es planteja realitzar la dita conducta de comprensió auditiva en francès i anglès respectivament.

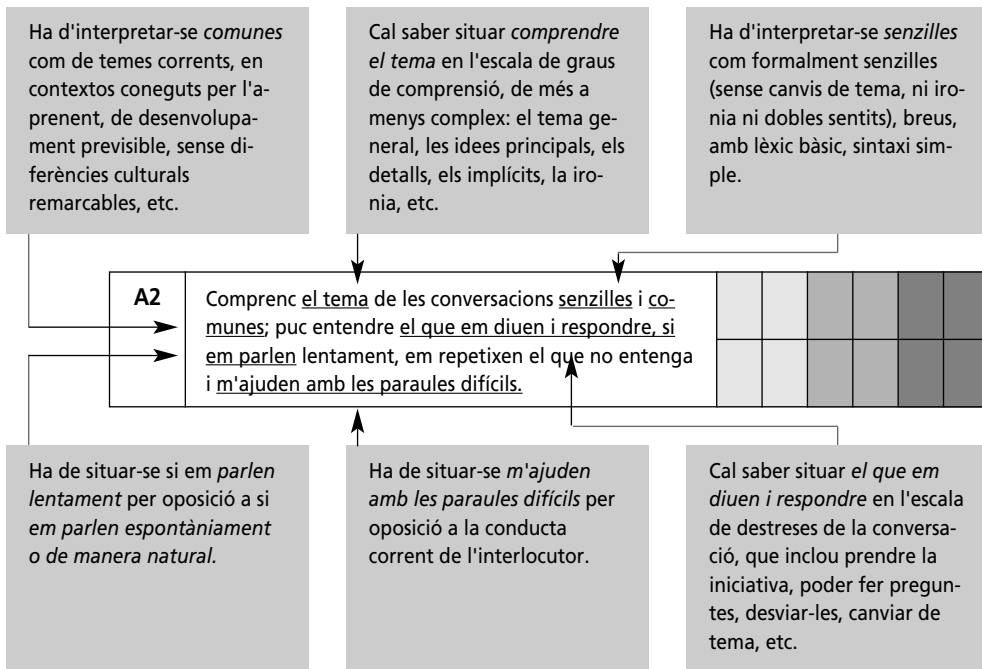
D'altra banda, el segon quadre aporta un bon exemple de l'ús didàctic de les columnes per a validar l'autoavaluació. Podem observar que el titular d'este *Portfolio* es va autoavaluar com a capaç de complir el descriptor A1 (en la columna *Jo*, 23/5), però que el company que havia de validar la seua decisió no hi està d'acord (columna *Com.* de *company*). En este cas, l'aprenent i el seu heteroavaluador haurien de comentar les seues avaluacions fins a arribar a un acord; en cas que açò no fóra possible, un avaluador més qualificat, com el docent, podria oferir una tercera opinió.

Altres consideracions:

L'experimentació també aporta dades rellevants respecte a este apartat:

1. La tasca no està exempta de dificultats rellevants. Encara que els descriptors siguin específics i comprensibles i encara que l'alumnat conega totes les paraules que s'hi utilitzen, no sempre l'aprenent interpreta el significat amb els matisos i precisions que inferix el docent –o els tècnics que han elaborat els descriptors. Podem constatar-ho en l'exemple de la pàgina següent.

Per a poder utilitzar convenientment este descriptor i per a poder autoavaluar-se amb certa fiabilitat, l'aprenent ha de poder inferir dels termes subratllats les interpretacions de les caixes acolorides; només d'esta manera està en condicions de poder interpretar el descriptor en el mateix sentit en què ho fan els experts. En conseqüència, l'activitat d'autoavaluació amb els descriptors ha d'abordar-se de manera gradual, dedicant temps a negociar amb l'aprenent el



significat dels diversos descriptors i comprovant la seua aplicació en diverses tasques d'autoavaluació i heteroavaluació.

2. En estes tasques d'autoavaluació, l'alumnat tendix a infravalorar-se en les llengües estrangeres (predomina la idea que no hi saben fer res, o molt poc) i a sobrevalorar-se en les seues llengües ambientals (predomina la idea que són capaços de fer-ho tot). En estos casos, el docent pot posar l'èmfasi en les funcions més simples que són capaços de fer els alumnes amb un idioma estranger, encara que porten poc de temps estudiant-lo (com saludar, acomiadar-se, comprendre cartells, fragments de cançons, etc.), i en les tasques més complexes que es poden desenvolupar en llengua materna, que impliquen capacitats lingüístiques molt exigents que l'alumnat no domina. Per exemple, una professora experimentadora va recórrer a un professor de filosofia perquè donara una breu xarrada especialitzada a un grup que sostenia que podia comprendre tot tipus de discursos, al nivell C2, en la seua llengua materna.
3. L'ús d'estos descriptors com a ferramenta de detecció de necessitats i formulació d'objectius d'aprenentatge ha mostrat que estos descriptors són útils per a iniciar este tipus d'activitat (diagnosticar el nivell de competència de l'aprenent, formar-lo en els conceptes subtils que manegen els descriptors), però que en la formulació d'objectius es requerixen descriptors més concrets i adaptats cuidadosament i minuciosament al nivell de cada aprenent i grup i als seus interessos d'aprenentatge (tipus de text, tema, context social, etc.). Per esta raó, és molt difícil formular descriptors útils per a un mateix nivell o cicle, i acaba sent més rendible o eficaç que cada equip docent elabore o adapte els descriptors al seu context educatiu. El MCER incorpora les especificacions d'autoavaluació DIALANG i el projecte *Bergen-Cando Project*, que aporten models de descriptors per a adaptar a l'aula.

3. Com parlen altres persones les meues llengües?

Per a què?

L'objectiu d'este apartat és fomentar actituds positives i respectuoses cap a la diversitat intralingüística: cap a les varietats geogràfiques, generacionals i so-



cials (dialectes), cap a la varietat personal (idiolectes) i cap a la parla de les persones de llengua materna diferent, que poden tindre accent i usos lingüístics allunyats de la norma estàndard. La presa de consciència sobre les diverses maneres de parlar una mateixa llengua ha de dirigir-se cap a dos propòsits:

1. Fomentar actituds generals de respecte cap a totes les modalitats d'una llengua; substituir els prejudis sobre la idea que hi ha dialectes bons i roïns o bonics i lletjos per actituds de respecte i de reconeixement de la diversitat; fomentar la idea que tots els parlants utilitzen un determinat dialecte de cada llengua i que les valoracions sobre cada modalitat són exclusivament socioculturals.


2. Ensenyar l'aprenent a «interpretar» estes diferències, a apreciar l'esforç que fa un estranger que parla el nostre idioma i a ajudar-lo a millorar, o a saber inferir informació sobre la persona que usa la llengua (sexe, edat, origen geogràfic, nivell sociocultural, llengua materna, etc.) segons la seua varietat dialectal.

Com?

El docent pot presentar exemples variats de persones que parlen les llengües de l'alumnat amb diferents varietats dialectals: poden ser persones de l'entorn immediat o personatges populars de televisió (famosos, cantants, entrenadors de futbol, etc.). Es poden escoltar gravacions d'àudio o vídeo de fragments de discurs en què es puguen apreciar les particularitats fonètiques, entonatives o lèxiques més evidents, encara que és important no carregar la tasca amb informació dialectològica sobre variants i característiques. La tasca de l'aprenent pot consistir a respondre a preguntes com: *què sé de la persona que escolte?, és home o dona, jove o ancià?, d'on és?, parla com tu i jo?, què pense de la seua manera de parlar?*

A continuació, l'alumnat, en xicotets grups, pot elaborar una llista de persones conegudes que parlen les seues llengües de manera particular, abans de posarla en comú i d'omplir individualment el quadre. El debat pot dirigir-se cap al reconeixement de les diferències i la seua valoració positiva. Exemple:

Persona	Llengua	Característiques
Sebastián [1r ESO, francès]	Espanyol de l'Argentina	Té expressions com "xe", i "vos" en lloc de "tú". També diu "boludo"..
Antonia	Espanyol d'Andalusia	Es menja moltes consonants. És molt graciosa.
Iñaki	Espanyol amb accent basc	Entonació especial. Diu paraules curioses "chicarrón", etc.
Li	Espanyol parlat per xinesos	Confon les erres amb les eles
Mon pare [1r ESO, francès]	Espanyol andalús	Amb nosaltres, els seus fills i coneguts de Galícia, parla bé, però amb els meus iaïos, no.
Una companya [2n ESO, anglés]	Espanyol (Colòmbia)	En compte de dir-nos "vosotros" ens diu "ustedes".
La meua cosina de Tolosa (França)	Espanyol amb accent francès	Només parla espanyol amb sa mare, que va emigrar després de la guerra. Fa totes les erres com en francès.



En l'antepenúltima casella de la primera fila (*Mon pare*), podem detectar un exemple de com l'aprenent associa «parlar bé» amb la varietat de l'espanyol parlada a Galícia o amb la més estàndard, i «parlar malament» amb una varietat no estàndard o diferent de la pròpia (al parlar «amb els meus iaïos»). El comentari del docent pot dirigir-se cap a la constatació que és habitual parlar de manera dialectal amb la família i que no hi ha dialectes «bons o roïns».

Altres consideracions

Este apartat se centra primordialment en les llengües parlades a Espanya, encara que també es puga aplicar a altres llengües europees: per exemple, l'anglès (britànic, nord-americà o australià) o el francès (de França o del Quebec). Com altres idiomes, el castellà, el català, l'èuscar i el gallec presenten importants variacions dialectals, que desperten valoracions i actituds no sempre prou respectuoses entre els seus parlants. També és possible trobar actituds crítiques i poc comprensives cap a la manera de parlar estes llengües que tenen els estrangers, amb les quals es critica la seua escassa correcció o fluïdesa i s'oblida l'esforç que fa l'interessat. Este apartat pot afavorir una major comprensió i tolerància d'esta diversitat.

Altres llengües

Este apartat inclou només el quadre *Quines altres llengües es parlen al meu voltant?*, i se centra en les llengües que estan d'alguna manera presents en la comunitat o l'entorn de l'aprenent (escola, barri, poble o ciutat, estat), sense ser idiomes de comunicació per a ell o ella: les llengües que aporten els immigrants o els seus fills, les que parlen els turistes, estudiants d'intercanvi i visitants, o les que apareixen en els mitjans de comunicació (televisió, ràdio, cine).

Per a què?

El propòsit fonamental de l'apartat és identificar les llengües que no són de l'aprenent (que no les utilitza o aprén), encara que estiguen presents al seu entorn, perquè puga reconèixer i acceptar la diversitat lingüística i cultural. A més, segons quines siguen les llengües identificades i el context, es pot promoure un altre tipus d'objectius sociolingüístics. Així, en entorns amb presència d'immigració, este apartat pot afavorir l'atenció i la comprensió d'este fenomen, molt recent en algunes localitats espanyoles. En general, el reconeixement d'altres llengües també permet fomentar l'interés pel seu coneixement i aprenentatge.

Com?

L'alumnat pot fer una pluja d'idees en xicotet grup per a elaborar una llista de llengües que «han escoltat diverses vegades» al seu entorn. Després de la posada en comú, cada aprenent pot completar el quadre corresponent.

Este apartat pot ocupar una classe i es pot ampliar amb tasques complementàries. Les activitats de *Materials complementaris* núm. 5 (*Com es pronuncia i què significa?*), 6 (*Curiositats lingüístiques*) i 7 (*Busca algú que...*, adaptant les preguntes a este tema) permeten aprofundir més en este apartat. Altres xicotetes tasques possibles per a despertar la curiositat en altres llengües són: *Com es compta de l'1 al 10 en esta llengua?*, *com s'hi saluda i s'hi acomiada un?*, *com s'hi dóna el bon dia?*



Llengua: <i>ucè</i>
Qui la parla? <i>La família del St. 1a, el matrimoni jove amb eixa xiqueta de rissos daurats</i>
On la sent? <i>A l'escala i a l'ascensor, quan parlen a la xiqueta</i>
Què en sé? <i>Sóna molt rara. M'agradaria saber-ne alguna cosa i poder saludar la xiqueta</i>

Llengua: <i>èuscar</i>
Qui la parla? <i>Josune, la meua millor amiga, que vaig conèixer aci a Madrid. Parla i escriu èuscar</i>
On la sent? <i>Quan vaig a sa casa i ella parla amb sa mare i els seus germans. M'encanta escoltar-los parlar</i>
Què en sé? <i>Moltes vegades Josune escriu K en compte de C, perquè en èuscar no hi ha la lletra C</i>

La meua manera d'aprendre

Este apartat se centra en la formació de l'aprenent d'idiomes. Entre els objectius didàctics destaquen la presa de consciència sobre els processos d'aprenentatge, l'increment del control metacognitiu sobre estos, l'ampliació de les estratègies d'aprenentatge per a cada destresa o la reflexió sobre les situacions informals d'aprenentatge, fora del centre. Esta reflexió culmina posteriorment amb l'apartat següent, *Els meus plans d'aprenentatge*, que projecten la reflexió cap al futur.

L'orientació metodològica que subjau a este apartat és que l'aprenent més eficaç i feliç, el que aprén més i de manera més satisfactòria, és el més responsable, el que té major consciència sobre el seu estil d'aprenentatge, el que és capaç d'identificar les seues necessitats i formular els seus objectius d'aprenentatge o de triar i planificar les activitats didàctiques més idònies per a aconseguir-los. Un altre principi rellevant per a este apartat és la necessitat de preparar i educar l'alumne per a ser un aprenent de llengües al llarg de tota la vida, en contextos formals o informals, ja que constantment millorem les nostres competències lingüístiques en les diverses llengües i no sempre podem fer-ho en una aula amb un docent.

Este apartat inclou tres taules:

1. *Com aprenc?* A partir de la comparació amb alguns models i entre els mateixos companys de classe, l'aprenent explora les seues estratègies d'aprenentatge.
2. *Què he après i què em va ajudar a aprendre-ho?* A partir del record i l'anàlisi d'una situació d'aprenentatge viscuda anteriorment, l'alumnat reflexiona sobre el seu estil i les seues estratègies d'aprenentatge.
3. *Què faig per aprendre fora de classe?* Posa èmfasi en les situacions informals d'aprenentatge de llengües per a prendre consciència de les pròpies estratègies.



En conjunt, es tracta d'un altre component fonamental del *Portfolio*, juntament amb els descriptors de capacitats lingüístiques per a l'autoavaluació. Però també és cert que l'experimentació en contextos reals ha mostrat que la capacitat d'autoanàlisi i de reflexió de l'alumnat de secundària sobre estes qüestions és limitada. Molts aprenents poden verbalitzar algun dels seus comportaments, però es cansen prompte d'este tipus d'activitat i no sempre aprecien l'interés formatiu que puga tindre. Per este motiu, pareix recomanable desenvolupar este component del PEL pas a pas, al llarg del curs, amb breus i periòdiques tasques d'anàlisi i reflexió, incrustades al final d'altres activitats d'ús real de la llengua que puguen oferir contextos més concrets de reflexió.

1. Com aprenc?

Per a què?

El propòsit de l'activitat és prendre consciència de les estratègies psicolingüístiques que utilitza l'alumnat per a comprendre i produir discursos orals i escrits. L'aprenent verbalitza i compara amb els seus companys com escolta i comprén discursos, com aconseguix participar activament en conversacions, com prepara i realitza breus parlaments en públic o quines estratègies utilitza per a comprendre i produir textos escrits. El fet d'escoltar com es comporten els companys en els mateixos contextos permet ampliar el ventall d'estratègies a més de prendre consciència de les pròpies.

Com?

Primer, l'aprenent llig i interpreta en xicotet grup els dibuixos del *Portfolio* que representen aprenents en situació de desenvolupar les cinc destreses. En xicotet grup, es poden comparar les estratègies del personatge amb les de cada u i es pot realitzar inclús una pluja d'idees sobre «recursos» o «trucs» per a comprendre, conversar, etc. A continuació, es posen en comú les llistes amb el grup de classe i, per a acabar, cada aprenent completa el quadre del seu *Portfolio* amb les respostes personals.

Es pot realitzar l'activitat treballant amb totes les destreses al mateix temps, o bé es pot focalitzar cada destresa per separat. Esta segona opció es pot combinar amb activitats prèvies de pràctica de la destresa en qüestió i permet explorar més a fons els comportaments de l'alumnat.

Heus ací alguns exemples:



ESCOLTAR:

Jo	<i>escolte amb atenció i vaig traduint com puc, i mire els gestos que fa la professora</i>
	[2n. Batxillerat]
Jo	<i>I catch the main idea but not all details. If the speaker speaks loudly, slowly and uses not specific vocabulary I catch more details.</i>
	[2n. Batxillerat]
Jo	<i>intente comprendre-ho tot, i quan ho comprenc, sí que em done per satisfeta; si no entenc alguna cosa, vaig enllaçant les paraules i al final ix a roles.</i>
	[1r. ESO. francès]



LLEGIR



Jo em fixe en els esquemes i els dibuixos.

Jo busque les parts importants del text: el títol, els inicis de paràgraf, les lletres més grans o destacades.

Jo

CONVERSAR:



Jo utilitze els gestos de les mans per a explicar-me; si no entenc alguna cosa, pose cara de sorpresa i dic 'Pardon?'

Jo je préfère parler qu'écrire en français. L'orthographe est très difficile.

Jo

PARLAR



Jo crec que en castellà i en valencià és més fàcil parlar que escriure, i les llengües estrangeres em són més difícils perquè ho he de pensar.
[1r. ESO, francès]

Jo I need to improve my pronunciation. I don't like to speak to other people, so I feel nervous and I don't worry especially about making grammar mistakes.
[2n. Batxillerat]

Jo





ESCRIURE:



Jo ... *Faig diversos esborranys i esquemes i consulto prou el diccionari, i demane als companys que m'ajuden en el que no sé.*

Jo ... *Necessite molt de temps i descansar de tant en tant. Utilitge prou el diccionari.*

Jo

.....

.....

.....

En la mesura que l'alumnat siga capaç de prendre consciència dels seus processos cognitius, es pot aprofundir en este apartat explorant la conducta realitzada en tasques més específiques dins de cada destresa. Per exemple, amb la destresa d'escriure: *què faig per a prendre consciència del lector del meu text?, com aconseguisc idees per a escriure?, què faig quan em quede en blanc?, com organitze les meues idees?, com revise l'ortografia?; amb la destresa de conversar: què faig quan el meu interlocutor parla molt ràpid?, què faig quan no entenc alguna cosa?, què faig quan no recorde una paraula que necessite per a dir alguna cosa?, etc.* Ací pot ser útil disposar d'una llista exhaustiva d'estratègies d'aprenentatge per a cada destresa, que es poden consultar en els manuals usuals.

L'anàlisi d'alguns dels documents guardats en el *Dossier* pot ser un altre procediment d'exploració de les estratègies d'aprenentatge de l'alumne. A l'escoltar-se en una gravació àudio o al veure's en un vídeo, l'aprenent pot adonar-se d'alguns dels comportaments que manté en la conversació oral. De la mateixa manera, l'anàlisi de les produccions intermèdies durant el procés de composició d'un escrit (esborranys, correccions, etc.), permet analitzar els processos cognitius que ha realitzat l'aprenent.

Algunes activitats proposades com a *Materials complementaris* tenen propòsits afins a este apartat. La tasca núm. 8 (*Has après algun idioma anteriorment?*) pot introduir la reflexió sobre les estratègies d'aprenentatge, i la núm. 17 (*Diari d'aprenentatge*) ofereix una pràctica continuada per a integrar la reflexió al llarg del curs escolar. La tasca núm. 9 (*El text («in») comprensible*) és un exemple, centrat en la comprensió lectora, del tipus d'exercicis d'anàlisi que permeten descobrir els processos de comprensió i aprenentatge que desenvolupem en usar el llenguatge.

2. Què he après i què em va ajudar a aprendre-ho?

Per a què?

El propòsit d'esta activitat és el mateix que en l'apartat anterior (prendre consciència de les estratègies de comprensió, producció i aprenentatge), però centrant el focus d'interés en altres perspectives: en compte de comparar el comportament entre subjectes o entre els estils d'aprenentatge de cada u, explora



les experiències d'aprenentatge personals viscudes en el passat, i en compte de centrar-se en les cinc destreses comunicatives o en tasques cognitives específiques dins de cada destresa, ho fa en elements lingüístics concrets (paraules, estructures, etc.). La idea de fons és aprendre de la història d'aprenentatge de cada u: incrementar la consciència sobre el que un ja ha après i sobre la manera com ho va fer (condicions, circumstàncies, etc.).

Com?

El docent pot presentar la tasca amb l'explicació oral d'exemples variats d'aprenentatges lingüístics realitzats per subjectes diferents, triant sempre les situacions que puguin ser més pròximes a l'alumnat pel context i el tema. En grups xicotets, l'alumnat pot omplir conjuntament un primer esborrany de la taula, amb les aportacions de tots els membres. Posteriorment, es poden intentar classificar les dades per grups: per idiomes diferents, per contextos (a classe i fora de classe) o per elements lingüístics (paraules, estructures sintàctiques, etc.). Després de la posada en comú a classe, cada aprenent pot completar el quadre del seu *Portfolio* amb les seues respostes personals.

Què he après?	Què em va ajudar a aprendre-ho? Com ho vaig aprendre?
<i>Cool</i> [4t d'ESO, anglés]	<i>In a chat. All the people said this word. Is important because is a colloquial word..</i>
<i>What a pity</i> [4t d'ESO, anglés]	<i>At school. If somebody say a bad notice, you should say: "What a pity" ..</i>
<i>Oh my God</i> [4t d'ESO, anglés]	<i>In a TV serie. Because somebody can tell you bad news (or good).</i>
<i>Cut it out! Will you?</i> [2n BATX., anglés]	<i>English teacher says that ALWAYS !!!! To know when you have to be quiet.</i>
<i>Commodities</i> [2n BATX., anglés]	<i>In a shop. It's a false friend that means "productos" and not "comodidades".</i>
<i>Withdrawal symptome</i> [2n BATX., anglés]	<i>When I was doing Treball de recerca [Treball d'investigació, en català, una matèria del currículum escolar]. I saw it in a magazine. It's related with drugs, with real life.</i>
<i>Cochonnerie</i> [1n d'ESO, francès]	<i>La vaig aprendre a classe de francès, perquè així és el meu quadern.</i>
...	

Com podem veure en els exemples, les paraules són les unitats que l'alumnat recorda més fàcilment, però la tasca també pot incloure estructures sintàctiques o enunciats i actes de parla complets. D'altra banda, també és interessant plantejar a l'alumnat reflexions sobre les circumstàncies i les raons per les quals es va produir l'aprenentatge, per a extraure'n conclusions sobre l'estil d'aprenentatge personal, com en estos exemples:



Què he après?	Per què?
<i>Vaig aprendre l'estructura If I were a... per a expressar desitjos o hipòtesis, amb la cançó que comença amb If I were a richman... crec que d'El Violinista a la teulada.</i>	<i>Perquè m'agraden les cançons. Amb la música, és fàcil recordar la lletra i aprendre'n les estructures.</i>
<i>Vaig aprendre a dir Deort chay (quatre tes) en turc, quan vaig anar a Turquia de viatge, i no m'entenen en anglès. Vaig buscar les paraules en el diccionari i després va ser fàcil recordar-les, quan les usava cada dia.</i>	<i>Perquè ho necessitava. És molt important aprendre coses útils, allò que necessites en el dia a dia. Si utilitzes les paraules cada dia aprens sense adonar-te'n.</i>

Estes reflexions poden incorporar-se al *Portfolio* en fulls complementaris.

3. Què faig per aprendre fora de classe?

Per a què?

El propòsit d'este apartat és fomentar les situacions informals i naturals d'aprenentatge d'idiomes, fora de l'entorn escolar. La taula que ha d'omplir l'alumne suggerix diferents maneres d'incrementar les pràctiques d'ús de la llengua fora de l'aula i l'anima a reflexionar sobre el que fa i el que li agradaria fer.

Molts aprenents relacionen l'adquisició d'idiomes exclusivament amb els contextos i les pràctiques més formals d'aprenentatge (classes, llibres de text, exercicis preparats), siga perquè manquen al seu entorn immediat d'oportunitats autèntiques per a usar l'idioma objecte d'aprenentatge, o perquè no conceben que eixes situacions tinguen potencial d'aprenentatge. En alguns casos, la seua concepció d'«aprendre un idioma» pot reduir-se a l'estudi formal, a la memorització d'unitats lingüístiques o a la resolució d'exercicis. Així, este apartat es proposa també enriquir estes representacions mostrant com l'ús de la llengua en contextos informals també genera aprenentatge i connecta amb l'ensenyament més formal.

Com?

Com en anteriors apartats, l'aprenent pot llegir i comentar amb els seus companys i les seues companyes, en xicotet grup, els exemples que incorpora la taula, debatre les propostes que li pareixen més interessants, afegir exemples més personals, posar-los en comú amb el grup i, finalment, omplir individualment la taula corresponent del *Portfolio* individual. Exemple: p. 33.

L'exemple utilitza les dos columnes per a marcar la distinció entre el que faig i el que *m'agradaria* fer, per a animar l'aprenent a incrementar els seus contactes amb la llengua objecte d'aprenentatge, i també utilitza les inicials (*An* per a anglés, *Fr* per a francès, *Va* per a valencià i *Es* per a espanyol) per a marcar els idiomes (vegeu *Com s'utilitzen les taules?* sobre les diferents possibilitats d'anotar els quadres). L'activitat complementària núm. 10 (*Juguem a detectius*) permet explorar les diferents situacions comunicatives que oferix un viatge al país on es parla la llengua objecte d'aprenentatge.





Activitats:	Ho faig		M'agradaria	
M'escric de manera regular amb parlants d'altres llengües.			An	
			F ₂	
Sent música i llig les lletres de les cançons.				
Llig novel·les adaptades.	An		An	
			F ₂	
Veig pel·lícules i programes de televisió en versió original.	An		An	
	F ₂		F ₂	
Faig deures de l'assignatura de llengua.	An			
	F ₂			
Participo en intercanvis o estades al país on es parla la llengua.			An	
Vaig a campaments lingüístics d'estiu.				
Mantinc contactes amb altres llengües a través d'Internet (correu electrònic, webs, xats).			An	
			F ₂	
<i>...I speak with foreign people in the street. I can give directions.</i> [4t d'ESO, anglès]	An			
<i>...I read the newspaper.</i> [2n BATX., anglès]	Va	E ₂	An	F ₂
<i>...I write a personal diary.</i> [2n BATX., anglès]	Va	E ₂	An	F ₂
<i>...J'écris des articles pour le "Journal Français" de mon école,</i> <i>sur mes programmes favoris à la TV.</i>	F ₂			


Els meus plans d'aprenentatge

Este apartat inclou el quadre *Què vull saber fer en cada llengua?*, que representa el tancament d'esta secció centrada en la formació de l'aprenent. El seu propòsit general és implicar l'aprenent en les decisions curriculars sobre què aprendre i com fer-ho, de manera que a poc a poc pugui anar assumint més responsabilitats sobre el seu propi aprenentatge. Cal recordar que en l'ensenyament secundari l'alumnat, siga per l'edat o per la dinàmica escolar, acostuma a despreocupar-se d'estos aspectes i a delegar íntegrament en el docent la presa d'estes decisions.

Per a què?

El propòsit d'este quadre és ajudar l'aprenent a formular els seus objectius d'aprenentatge (*què vull aprendre a fer en quina llengua?*), a determinar els mit-





jans més adequats per a aconseguir-ho (*com puc aprendre-ho?*) i l'esforç que està disposat a dedicar-los (*quant de temps?, on?*). Dit d'una altra manera, esta taula constituïx una versió simplificada de "contracte d'aprenentatge", amb el qual l'aprenent pot concretar periòdicament els seus plans d'aprenentatge a curt i mitjà termini. El quadre pot revisar-se de tant en tant, a mesura que es van modificant els interessos de l'alumnat.

L'apartat permet posar l'èmfasi en les necessitats i els interessos reals de l'alumnat, més enllà dels continguts propis del currículum escolar, a més de reflexionar sobre la pròpia manera d'aprendre. En haver de triar quins mitjans d'aprenentatge vol utilitzar l'aprenent, es poden aprofitar les reflexions realitzades prèviament sobre els estils d'aprenentatge o sobre les possibilitats d'utilitzar la llengua fora dels contextos escolars.

Com?

El procediment per a treballar este quadre a l'aula presenta particularitats rellevants, encara que en relació amb altres taules anteriors no en varie el desenvolupament general a l'aula: discussió i negociació oral en xicotet grup, posada en comú amb el grup de classe i escriptura final en el *Portfolio* de les respostes individuals.

D'alguna manera este simple quadre suposa la síntesi de les reflexions realitzades en apartats previs. Així, les columnes *En quina llengua?* i *Quin objectiu?* remetien a l'autoavaluació que realitza l'aprenent en els quadres *Què sé fer en les meues llengües?* Amb els descriptors d'estos quadres, l'alumnat pot determinar el que ja és capaç de fer en cada idioma i què es proposa aprendre a fer, de manera que les dades anotades en la casella *Quin objectiu?* poden ser una síntesi dels objectius marcats o formulats en aquells quadres.

De manera semblant, la columna *Com puc aprendre-ho?* suposa un resum de les dades explorades en la secció *La meua manera d'aprendre*. L'aprenent pot anotar ací les activitats preferides per a aprendre llengües, les que té possibilitats de poder realitzar, etc. Finalment, la columna *Quant de temps...?* suposa la formulació d'un compromís personal de dedicació que pot revisar-se posteriorment, com la resta de la taula.

Una altra qüestió diferent es referix a la utilització d'esta taula o «contracte d'aprenentatge» en un àmbit individual o de grup de classe. Si s'utilitza en l'àmbit individual, cada aprenent pot formular els seus objectius, els seus mitjans i desenvolupar-los a la seua manera. Però si les dades de la taula afecten el que es vol fer a classe i si el grup organitza l'activitat conjuntament, de manera que tots fan el mateix, és inevitable que l'alumnat haja de negociar entre si —amb el docent— els seus plans comuns d'aprenentatge.

Esta negociació de plans entre els membres d'un grup pot desenvolupar-se també a partir d'este quadre, utilitzant una altra dinàmica. Primer, cada aprenent pot completar la taula amb els seus objectius i mitjans didàctics personals, a partir de les respostes que va donar a les taules prèvies. A continuació, els aprenents poden comparar les seues taules entre si i negociar una resposta comuna, que satisfaga a tots; esta pot escriure's en un pòster i penjar-se en la paret de classe.

Heus ací un exemple de taula: p. 35.

Les activitats complementàries núm. 11 (*Els meus plans d'aprenentatge*) i núm. 17 (*Diari d'aprenentatge*, usada com l'exemple inclòs) poden ampliar o enriquir este apartat final de la *Biografia*.

En quina llengua?	Quin objectiu?	Com puc aprendre-ho?	Quant de temps hi dedicaré?
English [2n BATX., anglès]	I would like to learn english idioms.	I can achieve it sending and receiving letters to penpals, and from watching TV..	One or two hours a week...
English [2n BATX., anglès]	I would like to learn about English culture..	I can achieve it reading books and, of course, travelling to the UK.	I'm there all the time.
Français	Améliorer la compréhension orale.	Écouter la musique de Manu Chao en français.	Chez moi, lorsque je travaille.
Français	Lire	Bandes dessinées d'Asterix et Titin.	Chaque semaine avant de me coucher.
Èuscar	Parlar amb més fluïdesa.	Parlar amb els meus amics en èuscar.	Quan isca amb ells.
...			


2.3. Dossier

El propòsit principal del *Dossier* és documentar empíricament, amb treballs de l'aprenent, certificats i altres documents, les competències i les experiències d'aprenentatge lingüístic i cultural ressenyades en el *Passaport de llengües i en la Biografia lingüística*. En altres paraules, el *Dossier* desenvolupa la funció original que exercixen els portafolis, carpetes o dossiers en el món laboral, en documentar per als interessats les habilitats dels professionals (arquitectes, decoradors, etc.) amb fotografies i dibuixos de les millors obres que van realitzar.

Els objectius didàctics del *Dossier* són:

- Fomentar l'interés per guardar i apreciar les produccions lingüístiques de l'aprenent i els documents relacionats amb les seues experiències d'aprenentatge;
- Oferir un espai organitzat en el qual es puga guardar i uns índexs amb què identificar i ordenar esta documentació;
- Oferir pautes d'anàlisi senzilles per a valorar i analitzar els treballs;
- Posar èmfasi especial en la documentació relacionada amb les experiències d'aprenentatge d'aspectes socioculturals.

Pel que fa a la seua aparença, el *Dossier* consistix en dos bosses de plàstic, en les quals l'aprenent pot guardar tota la documentació recollida, i dos taules que



fan d'índex (*Índex de treballs i documents*). En cada una de les taules s'especifiquen les dades essencials de la documentació recollida: títol, llengua, data i raó per la qual es tria este document per al *Dossier*. El fet d'utilitzar dos sobres té raons pràctiques (disposar d'espai suficient per a guardar-hi papers, disquets i cintes d'àudio i vídeo) i educatives (distingir dos grups de documents, amb característiques diferents): les produccions de l'aprenent i els documents acreditatius d'experiències.

Per a què?

El primer propòsit d'este apartat és enfortir l'interés de l'aprenent per la conservació, l'ordenació i l'apreciació positiva de les seues pròpies produccions lingüístiques i de la documentació diversa relativa a les seues experiències d'aprenentatge. Guardar exemples de treballs escrits, de gravacions orals o de les lectures realitzades permet prendre més consciència de les capacitats pròpies per a utilitzar cada llengua.

Un segon propòsit consistix a oferir material que permeta respondre amb més facilitat i coneixement les taules i els qüestionaris del *Passaport* i de la *Biografia*. El material arxivat en el *Dossier*, en la mesura que siga ampli i representatiu de l'activitat lingüística de l'aprenent, pot mostrar les capacitats i els estils d'ús de la llengua i el seu aprenentatge.

Per exemple, l'anàlisi d'una gravació de conversacions orals a classe pot mostrar si un aprenent és capaç o no de formular preguntes amb fluïdesa en diàlegs improvisats; les respostes donades en un exercici de comprensió lectora de columnes d'opinió en un periòdic pot donar dades sobre si l'aprenent és capaç o no de comprendre els implícits d'un escrit, i l'observació dels treballs realitzats d'expressió escrita pot respondre a la pregunta de si un aprenent elabora esquemes i esborranys previs a la versió final d'un escrit o a la de si corregix amb detall els seus textos.

Com?

El primer pas consistix a buscar i recollir els documents que puguen ser interessants i útils per al *Dossier*. El tipus de documents que es pot prendre en consideració és molt variat. Esta és una llista aproximativa:

El **primer sobre** està reservat a les produccions lingüístiques de l'aprenent:

- *Escrits*: redaccions, assajos, treballs, poemes, contes, comentaris, diaris, etc., en la seua versió final i amb totes les seues produccions intermèdies (esquemes, esborranys, correccions, etc.), en format de paper o electrònic (disquet, CD).
- *Gravacions d'àudio i vídeo*: de diàlegs i conversacions orals a classe i fora de classe, d'intervencions o parlaments breus en actes públics (festes, celebracions, entrega de premis, etc.), en mitjans de comunicació locals (ràdio escolar, televisió local, etc.), en els diversos formats possibles.
- *Fotocòpies i gravacions* de discursos escrits o orals que l'aprenent haja llegit i escoltat i que siguen representatius de les seues capacitats comprensives en les destreses receptives.
- *Exercicis* de diversos tipus, realitzats a classe o fora de classe, que siguen representatius de les capacitats de l'alumne en aspectes determinats de les competències lingüístiques: comprensió lectora, capacitat d'anàlisi i reflexió lingüística, etc.



El **segon sobre** està destinat a documents i records variats que acrediten experiències d'aprenentatge o que procedisquen de viatges, visites i activitats diverses en què es van realitzar aprenentatges lingüístics i culturals. Estos documents poden tindre més valor personal o emotiu que acreditatiu o representatiu dels aprenentatges aconseguits. Entre altres, poden incloure-s'hi:

- *Acreditacions, diplomes i certificats* d'assistència a cursos de llengua o activitats d'aprenentatge, de realització d'exàmens, de participació en esdeveniments, etc. (Els documents amb valor acreditatiu de competències lingüístiques es mencionen i descriuen també en el *Passaport de llengües*).
- *Agenda personal* per a anotar-hi les dades principals (nom, domicili, adreça electrònica, telèfon, etc.) de les persones amb què podem practicar cada llengua, dels llocs que hem visitat i en els quals es parlen altres llengües, de les institucions d'altres països on hem tingut experiències d'aprenentatge lingüístic o cultural, etc.
- *Records* diversos d'experiències d'aprenentatge lingüístic i cultural: viatges (bitllets de viatges, entrades a museus, diaris de viatge, etc.), cursos i intercanvis a l'estranger (programes, impresos de matrícula), etc.

Per descomptat, no cal guardar en el *Dossier* tots els documents anteriors, ni tan sols exemples o mostres de tots els tipus mencionats. Correspon a l'aprenent decidir quins documents tria guardar, i al docent, orientar-lo i ajudar-lo a fer esta elecció. En qualsevol cas, és convenient realitzar alguna activitat prèvia per a buscar, organitzar i valorar els treballs de l'aprenent, com l'activitat núm. 12 (*Els meus millors treballs*) i 13 (*Abans i després d'obtenir un certificat*) dels *Materials complementaris*.

La selecció de material per al *Dossier* es pot realitzar en diferents moments de l'any. Els *documents i records* es poden arreplegar a l'inici de curs o després dels períodes vacacionals, i els treballs i les gravacions, al llarg del curs escolar. És interessant que el *Dossier* es vaja elaborant de manera gradual, perquè l'aprenent tinga diferents oportunitats de revisar el material guardat, d'incorporar nous documents i de comprovar els progressos que ha realitzat. A mesura que es va seleccionant material per al *Dossier*, l'aprenent pot completar els índexs del *Dossier* (*Índexs de treballs i documents*).

Finalment, la fase d'anàlisi del material del *Dossier* per a documentar o completar amb més fiabilitat les dades anotades en el *Passaport* i de la *Biografia* es pot desenvolupar paral·lelament al treball amb els quadres i les taules corresponents d'estes dos seccions del *Portfolio*, tal com s'ha explicat en cada apartat.





Com s'usa?

3

Este capítol comenta diferents qüestions referides a la utilització del PEL a l'aula. Primer es presenten algunes consideracions generals respecte a la concepció (caràcter obligatori o facultatiu, llengües incloses, terminologia), a l'organització (coordinació entre els docents de llengües, el tutor lingüístic i les llengües del PEL) i a la metodologia (programació, freqüència d'ús, treball individual o cooperatiu). A continuació, en l'apartat *Propòsits i enfocaments*, s'oferixen els esquemes de diferents maneres d'organitzar el treball amb el PEL, segons l'èmfasi que vulga posar-se en uns objectius didàctics o en altres. Finalment, l'apartat *Com es poden utilitzar les taules?* detalla diverses qüestions de detall sobre la manera d'utilitzar els quadres del PEL i traure'n major profit.

3.1. Consideracions generals

Les següents consideracions, formulades en termes de preguntes i respostes, destaquen diferents aspectes de l'enfocament pedagògic i de les possibilitats didàctiques que té el PEL a l'aula.

3.1.1. Sobre la concepció del PEL


- És obligatori?

Totes les propostes i disposicions del Consell d'Europa tenen caràcter de recomanació per als estats membres, de manera que també el *Portfolio europeu de les llengües* és una proposta que es fa a tots els europeus que aprenen llengües, que les ensenyen o que col·laboren en l'elaboració de programes i materials didàctics, sense cap caràcter normatiu o obligatori. L'interés i la força d'este projecte provenen bàsicament del seu caràcter internacional i dels indubtables beneficis que pot aportar als estats europeus i als seus ciutadans.

El Ministeri d'Educació i Ciència assumix també el caràcter facultatiu d'esta proposta i la concep, com es menciona en la introducció, com una oportunitat rellevant per a avançar en la millora de l'ensenyament de llengües al país: en la formació del professorat i de l'alumnat, així com també en el desenvolupament de materials i propostes didàctiques més modernes i enllaçades amb la investigació científica.

- Quines llengües inclou?

Com es menciona en el primer capítol, la concepció plurilingüe i pluricultural del PEL determina que s'hi incloguen totes les llengües de l'aprenent. Hi ha diversos tipus d'arguments perquè això siga així. Des d'un punt de vista psicolingüístic, cada individu desenvolupa el seu repertori de capacitats lingüístiques de manera global, integrant totes les experiències comunicatives i d'aprenentatge que experimenta al llarg de la seua vida, sense distinció d'idiomes o contextos:



“[...] a mesura que s'expandix l'experiència lingüística d'un individu en els entorns culturals d'una llengua, des del llenguatge familiar fins al de la societat en general, i després fins a les llengües d'altres pobles siguen apreses a l'escola, a la universitat, o per experiència directa), l'individu no guarda estes llengües i cultures en compartiments mentals estrictament separats, sinó que desenvolupa una competència comunicativa a la qual contribuïxen tots els coneixements i les experiències lingüístiques i en la qual les llengües es relacionen entre si i interactuen.” MCER (p. 4 de la versió espanyola).

Si bé és cert, com afirmen Schneider i Lenz (2002), que el PEL s'ha desenvolupat, entre altres propòsits, per a fomentar l'aprenentatge de segones llengües, o que els descriptors de capacitats han sigut validats també en este context, un PEL que només tinguera en compte estos idiomes suposaria una amputació important de l'experiència lingüística de bona part de l'alumnat de secundària. Cal recordar que prop del 35% de la població espanyola no té l'espanyol com a llengua materna o viu en comunitats amb una altra llengua oficial a més de l'espanyola; l'alumnat d'estes comunitats bilingües rep instrucció en ambdós llengües (llengua de la comunitat i castellà), a més de la llengua estrangera que corresponga. Tampoc no podem oblidar el volum important d'alumnes migrants que utilitzen en les seues llars llengües no europees diferents de les esmentades fins ara. En este context, un PEL que només tinguera en compte els idiomes europeus estrangers que aprén l'alumnat seria notablement parcial.

Des d'un punt de vista sociolingüístic, les comunitats històriques de l'Estat espanyol, que tenen llengües i cultures diferents de la castellana, estan immerses en processos de normalització lingüística de les seues llengües pròpies. En este context, un PEL que només tinguera en compte uns idiomes determinats (els estrangers o els que no es parlen en l'entorn de l'aprenent) —amb la millor voluntat de fomentar-ne l'aprenentatge— tindria inevitablement efectes col·laterals perniciosos per a la valoració social de les llengües de l'entorn: l'aprenent i la comunitat en general entendrien que les llengües no incloses en el PEL «tenen menys importància».

Per tots estos motius, el disseny del PEL de secundària inclou per defecte totes les llengües de l'aprenent: s'oferixen descriptors per a llengües estrangeres i per a llengües ambientals, els exemples inclouen les llengües parlades a l'Estat espanyol, etc. Per a organitzar esta gran diversitat lingüística amb fins pedagògics, denominem *ambientals* les llengües que s'usen de manera habitual en l'entorn de l'aprenent, siga perquè són oficials de la Comunitat i s'ensenyen en el currículum, o perquè es parlen a la llar; una d'estes llengües pot ser la primera o materna de l'aprenent, i la resta, llengües que ha après des de xicotet o que aprén també fora del centre escolar. I denominem *estrangeres* les que no s'usen de manera habitual en l'entorn de l'aprenent, que habitualment coincideixen amb els idiomes estrangers que formen part del currículum espanyol de secundària.

Aclarit este punt, la qüestió immediata que es planteja al docent és la de com poden tindre's en compte totes les llengües de l'aprenent en un sistema educatiu que compartimenta l'ensenyament en assignatures d'idiomes diferents i que distingix entre professors de llengua castellana, anglesa o llatina: com es pot treballar amb un PEL plurilingüe i amb les diverses llengües de l'aprenent, en assignatures i classes centrades en un únic idioma? Comentem esta qüestió en el punt 3.1.2. *Sobre l'organització.*



- **Perquè diem *Portfolio* i altres termes?**

Algunes opcions terminològiques usades en el PEL mereixen aclariment. S'ha adoptat el terme *portfolio* en compte del més genuí valencià *portafolis* o de formes més familiars com *carpeta*, perquè el primer és la denominació proposada pel Consell d'Europa. En les denominacions de les destreses lingüístiques, preferim formes senzilles i familiars (*escoltar, llegir, parlar, conversar* i *escriure*) a les més específiques (*comprensió auditiva, comprensió lectora, expressió oral monologada, interacció oral plurigestionada* i *expressió o composició escrita*), per a facilitar la comprensió del PEL. No obstant això, esta elecció no ha d'incloure a oblidar el component essencialment comunicatiu de la destresa: per exemple, *llegir* és bàsicament *comprendre* el que hi ha escrit, i no oralitzar-ho o repetir per escrit el que diu un text; *conversar* és sobretot interactuar espontàniament amb els interlocutors, i no inclou destreses d'escriure diàlegs.

- **A qui pertany el PEL?**

En la concepció del projecte, el PEL pertany a l'aprenent: ell o ella l'adquireix, l'ompli personalment, el guarda i l'utilitza en els diversos contextos en què siga útil: en classes presencials d'aprenentatge de llengües, en situacions d'autoaprenentatge, en viatges i intercanvis escolars, etc. De la mateixa manera, se l'emporta amb si quan es produeixen canvis de centre escolar, quan realitza estades a l'estranger, etc. Per esta raó, molts títols del PEL comencen amb l'expressió "*El meu...*" i les preguntes de moltes taules estan formulades en 1a persona.

El propòsit últim és que l'aprenent pugua utilitzar i omplir el PEL de manera totalment autònoma, al marge de les experiències concretes d'aprenentatge que tinga i dels centres educatius. Però l'alumnat de secundària, de 12 a 18 anys, encara no ha aconseguit l'edat adulta, i és convenient guiar-lo en el procés d'aprendre a usar el PEL. Des d'esta òptica, els docents d'idiomes actuen com a dinamitzadors del PEL a l'aula i com a formadors de l'alumnat en el seu ús.

L'experimentació amb alumnat real ha mostrat que els aprenents més joves no sempre conserven el PEL en bon estat o no el porten al centre quan es requereix. Per este motiu, poden establir-se períodes de «cessió» o «depòsit» del PEL de l'alumnat a classe per a poder treballar amb més efectivitat.

3.1.2. Sobre l'organització

Com es va mencionar en l'apartat 3.1.1. (*Quines llengües inclou?*), el fet que el PEL incloga totes les llengües de l'aprenent i que este desenvolupe experiències d'aprenentatge d'idiomes diferents en assignatures compartimentades, amb professors també distints, planteja distintes qüestions rellevants:

- **Treballar sol o amb altres docents de llengües?**

D'acord amb l'experimentació duta a terme, la millor opció per a implementar el PEL a l'aula amb caràcter plurilingüe és que diversos docents de llengües diferents cooperen entre si. L'exemple més comú seria que els docents de llengua estrangera i ambiental d'un mateix centre i grup treballaren conjuntament el PEL, en les assignatures corresponents i en altres espais comuns possibles (tutories, sessions d'estudi, etc.). Esta opció subratlla el caràcter plurilingüe i transversal del PEL i supera l'encotillament que sofriuen moltes matèries de secundària, tancades dins de l'horari i el programa d'un currículum preestablert.

L'alumnat descobreix la transversalitat del PEL, la connexió entre els aprenentatges lingüístics realitzats en diferents assignatures, la correlació entre les dife-



rents situacions d'aprenentatge lingüístic, etc. Des d'un punt de vista pràctic, això exigeix molta coordinació entre el professorat, però permet que cada docent pugui concentrar-se a utilitzar el PEL únicament en l'idioma objecte d'aprenentatge i que pugui aprofitar l'experiència que l'alumnat ha adquirit en les altres classes en què també s'ha utilitzat el PEL.

Esta opció també està oberta a la col·laboració entre docents de llengua i docents d'altres matèries no lingüístiques (matemàtiques, biologia, filosofia, etc.) que utilitzen la llengua com a instrument d'aprenentatge. En esta mateixa línia ha d'entendre's la proposta d'una «*tutoria lingüística*» en el centre, per a coordinar els esforços dels docents que vulguen treballar amb el PEL (vegeu la pregunta següent).

Per descomptat, en cas que no es pugui cooperar amb altres col·legues del centre, el docent sempre pot aplicar el PEL en una sola assignatura, siga de llengua estrangera o ambiental. En este cas, és fàcil i profitós vincular el PEL amb l'aprenentatge de la llengua meta de la classe (per exemple, *Què sé fer amb les meues llengües?*, *Els meus plans d'aprenentatge*), però costa més fomentar la perspectiva plurilingüe del PEL: integrar la resta de llengües de l'aprenent en les reflexions, omplir el passaport amb les dades de tots els idiomes i no sols del que s'estudia en aquella assignatura, etc. L'experimentació va mostrar que, en estes circumstàncies, alguns alumnes se sorprenen d'haver de reflexionar sobre totes les seues llengües en classe d'un idioma; també va mostrar que poden inclús tindre la sensació de dedicar temps a alguna cosa que «no toca».

Per a acabar amb esta qüestió, també ha de considerar-se que les tres seccions del PEL presenten requeriments diferents respecte al plurilingüisme i al pluriculturalisme. El *Passaport de llengües* i alguns apartats de la *Biografia* (com *Les meues llengües*) només tenen sentit des d'una perspectiva plurilingüe i pluricultural: l'aprenent ha d'anotar-hi les dades relacionades amb els diversos idiomes amb què es comunica. En canvi, altres apartats de la *Biografia* (com *Què sé fer amb les meues llengües?* o *La meua manera d'aprendre*) poden respondre's i usar-se a l'aula amb un sol idioma.

- **Què és la *Tutoria lingüística*?**

La *Tutoria lingüística* sorgix com una iniciativa per a superar les limitacions que implica aplicar un PEL plurilingüe i transversal en un context educatiu parcel·lat per les diferents assignatures. La proposta consisteix en el fet que cada centre de secundària dispose d'un docent o d'un equip de docents que, sota la denominació de *Tutoria lingüística*, s'encarregaria de coordinar de manera transversal la introducció del PEL en el centre. Les funcions i activitats que podria desenvolupar són molt àmplies: fomentar la inclusió explícita del PEL en els objectius del Projecte Educatiu de Centre que elabora el claustre de docents; organitzar la introducció del PEL en cada nivell educatiu, de manera coordinada entre els diferents docents de llengües i en els diversos espais educatius (assignatures d'idioma, tutories, estudi, crèdits de síntesi, etc.); formar el professorat en la utilització del PEL; elaborar materials específics per a adaptar el PEL a les característiques de l'alumnat; assessorar directament l'alumnat que de manera individual vulga utilitzar el PEL, etc.

- **Amb quina versió lingüística del PEL treballa?**

El PEL espanyol de secundària s'ha imprès en les principals llengües declarades oficials pels estatuts d'autonomia de l'Estat, a més de l'anglès i del francès, que són les llengües oficials del Consell d'Europa i també les que tenen més tradició d'ensenyament en el sistema educatiu espanyol. Més endavant es poden fer traduccions i versions del PEL a altres llengües que puguen ser objecte d'aprenentatge en algun context particular, de manera que cap aprenent o context no en pugui quedar exclòs. En este context, la pregunta que sorgix inevitable-



ment és si és més recomanable per a l'aprenentatge utilitzar el PEL en una llengua o una altra.

Una primera resposta a esta pregunta és que no hi ha una resposta única o sistemàtica. La llengua instrumental (oral i escrita) per a treballar amb el PEL pot variar segons els contextos (idioma o assignatura), segons la secció del PEL que es treballa i segons el nivell de domini de cada idioma que posseïssa l'alumnat. En termes generals, és recomanable que l'aprenent utilitze com a idioma instrumental per a treballar amb el PEL el que és objectiu d'aprenentatge en cada context, sempre que haja aconseguit en aquell un nivell suficient que ho permeta. En cas contrari, es pot utilitzar també una versió en llengua materna o ambiental per a aclarir dubtes.

Així, per exemple, l'alumnat pot llegir els quadres del PEL en la llengua que és objecte d'aprenentatge i, en cas que es presenten dubtes o expressions desconegudes, pot recórrer a la versió corresponent en la seua llengua materna. De la mateixa manera, en una activitat de reflexió dialogada sobre estils d'aprenentatge, l'alumnat pot intentar conversar en la llengua objecte d'aprenentatge; si és difícil poder expressar determinades idees o sensacions amb els recursos lingüístics disponibles en esta llengua, és lícit poder fer-ho en una llengua materna en este context (ja que l'objectiu didàctic són els processos d'aprenentatge i no l'idioma en qüestió). En este cas, també és possible que l'aprenent formule primer les seues idees en l'idioma en què puga expressar-les i que després, amb l'ajuda dels companys i del docent, puga aprendre a formular-les en la llengua objecte d'aprenentatge.

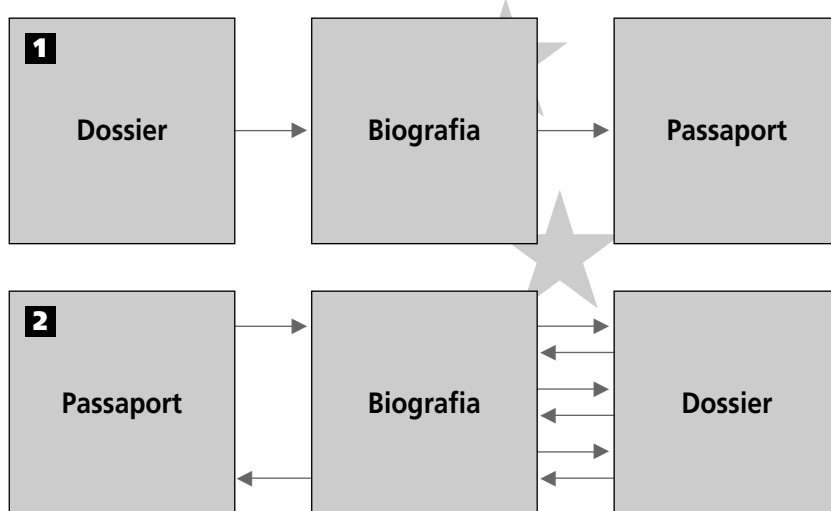
Estos mateixos criteris poden aplicar-se a la decisió sobre l'idioma que pot usar el docent quan treballa amb el PEL a classe.

3.1.3. Sobre metodologia

- **Per on comence?, com continue?**

No hi ha una única programació per a desenvolupar el PEL, sinó diverses opcions que posen l'èmfasi en diferents objectius i components. L'experimentació realitzada va mostrar que cada docent pot seguir diferents camins per a desenvolupar el PEL amb grups diferents, utilitzant cada una de les seues seccions de manera distinta.

Respecte a la seqüenciació de les tres seccions del PEL, Little i Perclová (2002) distingixen dos enfocaments bàsics, en la seua guia per a docents, com mostra el dibuix:





En la primera proposta, el treball del PEL pot iniciar-se amb la recollida d'informació del *Dossier*. L'anàlisi dels documents recollits pot iniciar la reflexió lingüística de les qüestions que inclou la *Biografia*. Al final, amb esta reflexió biogràfica completada, es pot passar a omplir el *Passaport*.

En la segona proposta, el treball partix de la identificació de les capacitats i de les necessitats lingüístiques de l'aprenent amb el *Passaport*, per a passar després a desenvolupar els quadres de la *Biografia*, conjuntament amb l'anàlisi del *Dossier*. Al final, la informació elaborada amb la *Biografia* i amb el *Dossier* pot remetre's novament al *Passaport*, corregint les dades inicials.

Respecte a la programació i seqüenciació dels diferents apartats del PEL espanyol de secundària, vegeu l'apartat següent 2.2. (*Propòsits i enfocaments*).

- **Quant de temps?, amb quina freqüència?, he de fer-ho tot?**

L'experimentació realitzada va mostrar que el temps que exigix cada apartat, cada secció i el PEL complet varia segons els subjectes, la classe i les finalitats del docent. La tasca de completar un dels quadres de la *Biografia*, per exemple, pot ocupar uns pocs minuts, si només consistix a anotar dades ja conegudes, o pot ocupar més d'una hora, si l'aprenent ha de comprendre primer la instrucció, buscar la informació que es requerix, comentar-la amb els seus companys i elaborar-la reflexivament abans d'anotar-la en el quadre.

Un plantejament realista, consensuat entre diferents docents, situa entre 25 i 35 el nombre d'hores necessàries per a desenvolupar el PEL de secundària amb un grup d'uns 20 alumnes, realitzant alguna activitat complementària. Esta xifra pot augmentar si es treballa amb un alumnat poc experimentat o si es vol relacionar cada apartat del PEL amb diferents tasques lingüístiques (per exemple, en *Què sé fer amb les meues llengües?*). Però si el grup d'alumnes ja té certa experiència o si es treballa cooperativament amb altres docents, la xifra pot disminuir.

Ha de recordar-se que el PEL de secundària comprén un ampli període, dels 12 als 18 anys, de 1r d'ESO fins a 2n de Batxillerat, de manera que no cal concentrar este nombre d'hores en un únic curs ni de bon tros en un únic trimestre. Estes 25-35 hores poden desenvolupar-se al llarg de tots estos cursos.

No hi ha tampoc cap directriu sobre la freqüència amb què es pot anar treballant el PEL. L'experimentació realitzada va mostrar ritmes i freqüències molt variats entre els diversos grups, sovint motivats per factors circumstancials no educatius o per la voluntat de vincular el PEL amb la programació del contingut de cada assignatura. Alguns professors tendien a realitzar alguna activitat del PEL cada 15 dies, buscant l'equilibri entre una dedicació constant que permeta que l'alumnat no oblide el PEL, i una dedicació dilatada que no ocupe excessivament el temps de l'assignatura. (En este sentit, una bona opció per a incrementar la dedicació al PEL sense reduir el «contingut» de l'assignatura de llengua és aprofitar les hores de tutoria.)

Per totes les consideracions que ja hem realitzat, tampoc és necessari completar tots els apartats del PEL en un període determinat. En un curs acadèmic es pot posar l'èmfasi en uns aspectes, i en el següent, en la resta d'apartats.

- **És un treball individual?**

No, al contrari. Encara que el *Portfolio* és un document de propietat i ús individuals —cada alumne apunta individualment les seues dades en el seu *Portfolio*—, la manera de treballar-lo a classe ha de ser plenament cooperativa. Abans o després que cada aprenent anote les dades en el PEL, és rellevant que pugua comentar (comparar, contrastar, verificar) amb els seus companys les possibles



respostes a cada qüestió. A l'efecte, tots els fulls de la *Biografia* inclouen en la capçalera un espai perquè l'alumne anote el seu nom en cas que intercanvie el seu full amb altres companys.

3.2. Propòsits i enfocaments

Este subapartat presenta diverses programacions possibles de les seccions i els apartats del PEL, perquè el docent pugui establir la seqüència i l'orde de treball dels diferents materials. Els esquemes següents agrupen els quadres i qüestionaris del PEL per temes, i ofereixen diferents «itineraris» possibles, segons es vulgui utilitzar el PEL com a eix de la programació (3.2.1.), per a formular el perfil lingüístic de l'aprenent (3.2.2.), per a formar l'aprenent (3.2.3.) o per a desenvolupar la sensibilització cap a la diversitat lingüística (3.2.4.).

3.2.1. Organitzar la programació

Podem situar el PEL en l'eix de la programació del curs i del treball periòdic a l'aula, com a instrument per a detectar necessitats, formular objectius, establir plans i avaluar-ne la consecució:

	Apartat PEL	Objectiu	Activitats i comentaris
1	Dossier. Els meus treballs escrits i gravacions d'àudio i vídeo.	Conscienciar l'aprenent sobre el que realment és capaç de fer en l'idioma.	L'aprenent selecciona l'escrit més complex que va compondre, la lectura més complexa que va llegir, la seua intervenció oral més important, etc. Activitat 12.
2	Biografia. Què sé fer amb les meues llengües?	Conscienciar l'aprenent sobre el seu nivell de domini de la llengua, per destreses i segons paràmetres estàndard.	L'aprenent ompli els quadres de descriptors per a llengües estrangeres o ambientals i per a cada destresa, validant les seues opinions amb les del docent i les dels seus companys.
3	Biografia. Què sé fer amb les meues llengües?	Formular els objectius d'aprenentatge de la classe, negociats amb el docent.	L'aprenent utilitza una de les columnes de les taules per a formular les seues <i>Metes</i> d'aprenentatge. En cas que els descriptors siguin molt generals, els escriu novament ell o ella amb els seus companys, donant-los una major concreció, i es guarden en un full afegit del <i>Portfolio</i> , en el mateix apartat.
4	Biografia. Els meus plans d'aprenentatge.	Formular un «contracte d'aprenentatge» entre l'aprenent, el grup i el docent.	L'aprenent ompli la taula de « <i>Què vols saber fer en cada llengua?</i> », comproment-se a realitzar determinades tasques (lectures, estudi, etc.) en un temps determinat.
5	Biografia. Què sé fer amb les meues llengües?	Avaluar si s'han aconseguit o no els objectius d'aprenentatge.	Al finalitzar el període «contractat» d'aprenentatge, el grup reavalua novament el llistat de <i>Metes</i> per a veure si els pot incloure en «El que puc fer». Es revisen els treballs inclosos en el <i>Dossier</i> .
5	Biografia.	Es reinicia el procés.	

Esta proposta utilitza el PEL com a motor del procés d'ensenyament-aprenentatge. Els descriptors per a llengües estrangeres i ambientals servixen per a detectar les necessitats comunicatives de l'alumnat, per a formular els seus objec-

tius d'aprenentatge o per a negociar amb el grup contractes d'ensenyament, i finalment per a avaluar l'èxit global de l'experiència. Els primers dos passos (seqüència 1-2) tenen l'objectiu d'usar el *Dossier* i la *Biografia lingüística* per a fer el diagnòstic inicial de les destreses i els coneixements de cada alumne i del grup de classe; es poden desenvolupar a l'inici del curs. Els passos següents (3-5) constitueixen una seqüència que es desenvoluparia cíclicament tantes vegades com unitats didàctiques, períodes o cicles d'aprenentatge tinga el curs.

3.2.2. Formular el perfil lingüístic de l'aprenent

Una altra funció que pot desenvolupar el PEL és la de descriure el repertori lingüístic de l'aprenent d'acord amb els nivells i les escales establits pel MCER:

	Apartat PEL	Objetiu	Activitats i comentaris
1	Biografia. Les meues llengües.	Identificar les llengües pròpies de cada subjecte, amb les quals es comunica amb persones del seu entorn.	L'aprenent ompli la taula, la qual permet identificar ràpidament les seues llengües, els llocs on les usa, allò que hi fa i on i com les va aprendre. També: Activitats 1 i 14.
2	Dossier. Els meus treballs escrits i gravacions d'àudio i vídeo.	Conscienciar l'aprenent sobre el que realment és capaç de fer amb les seues llengües.	L'aprenent selecciona l'escrit més complex que va fer, la lectura més complexa que va fer, la seua intervenció oral més important, etc., en cada una de les seues llengües. Activitat 12.
3	Biografia. Què sé fer amb les meues llengües?	Identificar les capacitats en tots els idiomes per a cada destresa.	L'aprenent ompli les columnes en cada destresa per a totes les seues llengües. Activitat 3.
4	Passaport. El meu perfil lingüístic.	Determinar i fixar el nivell de domini de tots els idiomes segons els nivells del MCER.	L'aprenent trasllada la informació de les taules de la <i>Biografia lingüística</i> a les taules globals del <i>Passaport de llengües</i> .
5	Dossier.	Conscienciar l'aprenent sobre la importància dels certificats i les acreditacions que va obtindre.	L'aprenent busca els certificats i els diplomes que tinga en cada una de les seues llengües per a valorar-los a classe. Activitat 13.
6	Passaport. Les meues experiències lingüístiques i culturals. Certificats i diplomes.	Determinar les experiències i els certificats més rellevants per a tots els idiomes. Completar el <i>Passaport de les llengües</i> .	L'aprenent selecciona les seues millors experiències culturals, els seus certificats i els seus exàmens més rellevants. Els inclou en el <i>Dossier</i> i els descriu en el <i>Passaport</i> , omplint la taula corresponent.

Esta seqüència posa èmfasi en la funció sumativa o acreditativa del PEL, que permet formular en termes estàndard o homologables el repertori lingüístic de l'aprenent. Es desenvolupa una sola vegada al llarg del curs, ja que difícilment es poden experimentar progressos significatius en este breu període d'aprenentatge que puguen anotar-se en el *Passaport*.

3.2.3. Formar l'aprenent

Una altra funció que desenvolupa el PEL és la de formar l'aprenent en les diverses qüestions relacionades amb l'aprenentatge de llengües: els estils i les tècni-

ques d'aprenentatge, el que implica usar una llengua i aprendre-la, l'autonomia de l'aprenent (la responsabilitat, l'increment del seu grau de consciència i control sobre el seu procés d'aprenentatge, etc.).

	Apartat PEL	Objectiu	Activitats i comentaris
1	Biografia. La meua manera d'aprendre. Com aprenc? Què he après? Què faig...?	Identificar els estils personals d'aprenentatge, les estratègies, adquirir noves estratègies per a aprendre a aprendre idiomes.	L'aprenent escolta i comenta diversos exemples en el PEL (que es poden ampliar), ompli les taules corresponents i comenta les seues respostes amb els companys. Reflexiona sobre la seua manera d'escoltar, llegir, parlar i escriure, dins i fora de classe. També: Activitats 8 i 9.
2	Biografia. Les meues llengües.	Incrementar la consciència i el control sobre les emocions i les sensacions que viu l'aprenent.	L'aprenent comenta amb dos o tres companys les seues sensacions d'aprenentatge: Activitat 4.
3	Biografia. Els meus plans d'aprenentatge.	Incrementar el nivell d'autoconeixement i de responsabilitat sobre l'aprenentatge dins i fora de l'aula.	L'aprenent revisa els plans d'aprenentatge que ha formulat durant el curs, els contrasta amb els seus companys i reflexiona sobre els seus hàbits d'aprenentatge. Activitat 11.
4	Dossier. Els meus treballs escrits i gravacions d'àudio i vídeo.	Analitzar el tipus de discursos que comprén o produïx l'aprenent i reflexionar sobre l'aprenentatge que impliquen.	L'aprenent analitza els documents inclosos en el <i>Dossier</i> i respon a preguntes d'anàlisi com: <i>amb quina persona aprenc més?, en quin viatge o activitat vaig aprendre més?, on vaig aprendre millor?, etc.</i> També: Activitat 12.

Este itinerari posa èmfasi en els apartats del *Portfolio* que servixen per a formar l'alumne com un aprenent més autònom i interessat en les llengües. El treball es pot desenvolupar més d'una vegada al llarg del curs, si s'aporten exemples diferents «d'estratègies d'aprenentatge» o si s'establixen «plans de treball» a curt o mitjà termini. La formació de l'aprenent inclou aspectes que es treballen específicament en esta seqüència (presa de consciència del propi aprenentatge, increment de la responsabilitat, desenvolupament de la capacitat de prendre decisions personals, etc.) i altres elements que estan més relacionats amb la resta del PEL (coneixements sobre com s'usa una llengua, les seues destreses bàsiques, la percepció positiva del plurilingüisme, etc.). Per este motiu, es pot prendre esta seqüència com a eix central del treball amb PEL a l'aula i agregar la resta d'apartats com a complement d'este.

3.2.4. Desenvolupar la sensibilització cap a la diversitat

Una última orientació que pot prendre el PEL a l'aula posa èmfasi en la diversitat lingüísticocultural en l'entorn immediat de l'alumnat o en la comunitat.

Encara que esta seqüència només incloga tres punts, altres apartats del PEL (*El meu perfil lingüístic*, *Les meues llengües*, etc.) estan més o menys relacionats amb este enfocament, sobretot, si els alumnes poden comparar els seus perfils i identitats lingüístiques entre si i descobrir-ne les diferències. Per este motiu, també es pot utilitzar el PEL amb l'objectiu prioritari de desenvolupar la sensibilització cap a la diversitat lingüística i cultural, en contextos de recent i massiva



	Apartat PEL	Objectiu	Activitats i comentaris
1	Biografia. Les meues llengües: com parlen les meues llengües altres persones?	Prendre consciència de la diversitat de dialectes i varietats amb què es parla qualsevol idioma.	L'aprenent ompli la taula i la comenta amb 2 o 3 companys.
2	Biografia. Altres llengües.	Prendre consciència de la diversitat de llengües en l'entorn immediat de l'aprenent.	L'aprenent realitza les diverses activitats relacionades amb esta secció. Activitat 2, 5, 6 i 7.
3	Passaport. Les meues experiències lingüístiques i culturals.	Prendre consciència de la diversitat d'experiències lingüístiques i culturals de les persones.	L'alumnat pot llegir i analitzar en xicotet grup la informació anotada en el quadre corresponent per a aprendre de les experiències dels seus companys. La discussió pot partir de preguntes com: <i>quina és l'experiència més divertida?, la més sorprenent?, la més útil?, etc.</i>

migració o de contacte freqüent de llengües. Este objectiu pot resultar especialment rellevant en aules en què convisquen diversitat de llengües, cultures i races.

Cada un d'estos quatre quadres selecciona i ordena els apartats del PEL afins a un tema o objectiu determinat. En la pràctica, estes quatre seqüències es poden combinar de múltiples maneres, començant per una i acabant per una altra, o usant-ne una com a eix del treball amb el PEL i inserint les altres com a seqüències independents en moments determinats del curs escolar. Esta flexibilitat del PEL permet poder utilitzar-lo de maneres molt diferents segons les característiques de l'alumnat.

3.3. Com es poden utilitzar les taules?


La major part del *Portfolio* consistix en qüestionaris i preguntes en forma de quadres, taules o graelles, que l'alumne ha d'omplir manualment. Alguns d'estos (per exemple, *Les meues llengües*, *Altres llengües*) són molt dirigits i permeten només un tipus de resposta, però altres són premeditadament oberts per a facilitar diversos tipus de resposta, segons el context educatiu i els propòsits amb què s'utilitze el quadre. En estos casos correspon al docent triar la millor opció entre les possibles i explicar-la a l'alumne. En esta secció comentem amb detall les diverses maneres d'usar les columnes d'algunes taules, les quatre o sis caselles que té cada ítem en alguns quadres o els procediments per a anotar una casella concreta.

Els quadres que oferixen més possibilitats de variació són els que inclouen els descriptors de nivells del MCER:

- *Què sé fer amb les meues llengües?* (p. 7-15), amb 3 columnes i 6 caselles per a cada descriptor;
- *Què sé fer amb les meues llengües estrangeres?* (p. 17-25) i *Què sé fer amb les meues llengües ambientals?* (p. 27-36), amb 3 columnes i 4 caselles per a cada descriptor, i
- *Què fas per aprendre fora de classe?* (p. 47), amb dos columnes i 4 caselles.

L'experimentació realitzada ha aportat algunes dades rellevants en relació amb l'ús que es pot fer dels quadres i amb les reaccions que té l'alumnat. Així, el nombre de files, caselles i columnes o l'espai disponible per a escriure en els qua-





dres no sempre és l'adequat als coneixements de l'aprenent o a l'exercici de l'activitat a l'aula: lògicament, l'aprenent pot completar les dades que no caben en la casella corresponent en una nota a peu de pàgina o en una fotocòpia afegida del mateix quadre. També cal destacar en alguns casos una tendència dels aprenents més joves a completar per defecte totes les caselles disponibles d'un quadre, inclús mancant de dades rellevants per a fer estes anotacions, seguint l'impuls o el costum de completar els exercicis d'omplir buits o omplir quadres.

- **Com s'integra el quadre en el conjunt de l'activitat?**

Els quadres i les taules són procediments gràfics i eficaços per a ordenar la informació en un full, de manera que són el sistema triat per a registrar la informació en el PEL. Però això no significa que siguen el nucli o el centre de l'activitat del *Portfolio*: al contrari, la tasca d'omplir les caselles de cada taula amb la informació requerida és la conclusió o el tancament d'una activitat molt més àmplia i complexa.

El quadre o la taula és l'excusa per a desenvolupar a l'aula una activitat de recerca, anàlisi i discussió d'informació, de manera cooperativa, entre diferents aprenents. El model general d'actuació pot ser el següent: l'alumnat llig i interpreta la taula per a determinar el tema i les dades que se li demanen; busca la informació amb pluges d'idees, observant i analitzant les seues produccions emmagatzemades en el *Dossier*, desenvolupant altres activitats pràctiques a l'aula (pot fer-ho cooperativament amb altres companys); esta informació s'anota en un primer «esborrany» de la taula, que es pot comparar o contrastar amb la d'altres companys i grups; només quan les dades personals ja estan madures o elaborades, s'anoten en el PEL d'una manera definitiva.

L'experimentació realitzada suggerix que el volum de quadres i taules pot esgotar l'aprenent, que pot tindre la sensació que el PEL consistix bàsicament a omplir qüestionaris. Per este motiu és important acompanyar la tasca de completar cada quadre amb diferents activitats orals i variades que permeten reflexionar sobre les dades en qüestió.

- **Com s'usen les distintes columnes?**

De manera general, les columnes permeten respondre diverses vegades a una mateixa taula, en moments diferents (distint curs d'ESO o Batxillerat, al final d'un període determinat de classes, etc.), des d'òptiques complementàries (el que sé fer, allò que m'agradaria aprendre, etc.) o per autors diferents (aprenent, company observador, docent, familiar).

En el cas dels descriptors de capacitats lingüístiques, les tres columnes oferixen molt de joc: una pot utilitzar-se per a l'autoavaluació de l'aprenent, i la següent, per a la validació de la dita avaluació, realitzada per un company o pel docent, com hem vist en algun exemple d'esta guia (p. 23). També, si s'utilitza el Portfolio com a instrument per a formular objectius d'aprenentatge i per a avaluar-los temps després, es poden utilitzar les columnes per a formular els *Objectius* i per a realitzar-ne l'*Avaluació* posterior. Exemple: p. 49.

Jo 15/10 es referix a la data d'autoavaluació amb què l'aprenent va omplir este quadre per a l'espanyol com a llengua ambiental; *Obj. 13/11* es referix al moment en què l'aprenent va identificar una necessitat d'aprenentatge, que es va formular com a objectiu didàctic, i *Ava 4/5* identifica la data d'avaluació de la consecució d'este objectiu. Els dos quadres negres en *Ava*, juntament amb els senyals al marge esquerre, certifiquen que l'aprenent va aconseguir els objectius proposats en *Obj. 13/11*.

Escriure: Espanyol

		Ja 15/10	Oblig. 13/11	Ava 4/5
C1	Puc escriure tot tipus de textos propis de l'aula: treballs, resums, comentaris. Sé buscar informació i donar opinions i raonaments personals. Utilitze el vocabulari específic de cada matèria.		✓	
	Puc escriure cartes a institucions, instàncies i sol·licituds o semblants; conec l'estructura i les expressions i recursos lingüístics més habituals d'estos escrits.			
	Tinc sempre present el motiu de l'escrit i el seu destinatari per a trobar l'estil més adequat. Puc formular les idees i les intencions de distintes formes: de manera més explícita, més indirecta, amb un to més objectiu o subjectiu, etc.		✓	
	Agrupe els temes i les idees en paràgrafs i estructure els textos convenientment. Utilitze esquemes i esborranys, que revise per a enllaçar convenientment les oracions amb sintaxi complexa i vocabulari ric i variat. Només se m'escapen errors tipogràfics.			

En el cas del quadre *Què faig per aprendre fora de classe?*, la doble columna pot usar-se tant per a respondre en moments diferents com per a establir el contrast entre *el que vaig fer fins ara* i *el que m'agradaria fer*.

• **Com s'usen les diverses caselles?**

Les 4 o 6 caselles que inclou cada ítem en moltes taules servixen bàsicament per a poder anotar diferents idiomes en un mateix quadre, com mostra este exemple:

Llegir:

		Ja		
A1	Comprenc noms i paraules corrents i frases molt senzilles que trobe en escrits del meu entorn (per exemple, en rètols i cartells, en horaris i anuncis per paraules).	E ₁		
		It	F ₁	
A2	Comprenc textos molt breus i senzills (com prospectes, menús, catàlegs o cartes personals breus); sé buscar-hi la informació que m'interessa i que és previsible trobar-hi.	E ₁		
		It	F ₁	
B1	Comprenc la informació principal d'escrits molt habituals i quotidians (notícies i anuncis en la premsa, cartes personals, instruccions d'ús); en estos textos comprenc la descripció d'esdeveniments i l'expressió de sentiments personals.	E ₁		
		It		




Les inicials usades (Es per a espanyol o castellà; It per a italià, etc.) permeten identificar i comparar totes les llengües que maneja l'aprenent amb facilitat. Altres procediments que es poden usar també són colors o símbols diferents



(associats a cada llengua), però són més opacs que les inicials i tant l'alumne com el docent o un tercer han de disposar d'una llegenda aclaridora. En qualsevol cas, s'utilitzen inicials, colors o símbols, és necessari negociar un únic sistema de signes per a tota la classe, a fi que l'alumnat pugui comparar fàcilment els seus portfolis en les activitats de classe.

• **Com es marca una casella?**

A banda de la qüestió del nombre d'idiomes, es poden utilitzar diversos procediments per a marcar una casella, a més de la creu o del farciment. Un sistema que resulta profitós és el d'establir dos o tres graus graduals de consecució, com mostra esta llegenda:

-  Comence a saber fer estes activitats en algunes circumstàncies.
-  Puc resoldre bastants situacions d'este tipus, d'una manera satisfactòria.
-  Sé fer estes activitats sempre i sense dificultats rellevants.



Els tres graus progressius d'entramat permeten distingir amb més finor el grau de consecució d'un objectiu i, el que és més important, faciliten que l'aprenent pugui anotar de manera explícita el seu xicotet però important progrés en relativament poc de temps. (Cal recordar que es requereix un llarg període d'aprenentatge per a aconseguir un nivell superior de domini d'una llengua o per a poder satisfer cada un dels descriptors dels quadres; això pot ser frustrant per a l'alumnat, que pot veure que a penes progressa en un curs).

Altres signes que alguns alumnes han utilitzat per a marcar les caselles amb altres significats són: emoticones o *smilies* (de mòbil o xats) per a avaluar un objectiu molt valorat per l'alumne; signes d'admiració o interrogació per a indicar satisfacció, importància o dubte en la consecució d'un descriptor o una categoria, etc.





Materials complementaris

En esta secció es presenta una mostra variada d'activitats didàctiques per a complementar el treball a l'aula amb el PEL. Són exemples generals que pretenen mostrar al docent distintes maneres lúdiques i participatives de desenvolupar el PEL a classe.

Per descomptat, cada context educatiu (llengua, alumnat, nivell, propòsits didàctics) exigix un material particular, de manera que és impossible incloure ací exemples de les diverses activitats que es poden relacionar amb les distintes seccions del PEL en els diferents contextos possibles. Les següents activitats ofereixen algunes idees i mostren una línia de treball, que cada docent pot ampliar i adaptar a partir dels recursos habituals de què disposa: llibre de text, quaderns d'exercicis, material audiovisual, etc.

Cada activitat inclou esta fitxa amb les dades següents:

Model

Títol

Objectiu: Propòsits que aconseguix l'alumnat.

Nivell: Cursos d'ESO i Batxillerat en què es pot usar l'activitat.

Secció del PEL: Secció i subsecció del PEL amb què es pot treballar l'activitat complementària.

Procediment: Procediments que s'han de seguir, instruccions per a l'alumnat, materials necessaris.

Exemple: Mostra de textos, respostes de l'alumnat, comentaris, etc.

Si en utilitzar el PEL es preparen altres activitats, val la pena omplir este model de fitxa per a incorporar a l'arxiu personal de materials el nou suggeriment. Està previst que el MECD dispose d'una pàgina web en la qual periòdicament es difondran materials nous i complementaris del PEL, adaptacions específiques a altres contextos, suggeriments didàctics, etc. A esta web es podrien enviar els materials que el docent vaja elaborant pel seu compte.

Activitat 1


AUTOBIOGRAFIA LINGÜÍSTICA

Objectiu: Prendre consciència de la pròpia identitat lingüística.

Nivell: 3r d'ESO o Batxillerat.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Les meues llengües).*

Procediment: Escriure una breu redacció o preparar una breu exposició per a fer a classe sobre el tema de la meua biografia personal amb les llengües (o de la meua «bioveugrafia» o biografia de la meua veu).



Materials: Es poden usar les següents preguntes per a buscar informació bàsica sobre la *Biografia*.

Guia per a escriure una *Autobiografia lingüística*:

1. Quina llengua o llengües vas aprendre dels teus pares i germans?
2. Recordes alguna paraula «màgica» de la teua infància?
3. Ha canviat molt la teua manera de parlar des d'aleshores?
4. T'agrada llegir i escriure? Recordes algunes de les paraules que has après llegint?
5. Quines llengües vas aprendre al carrer o a l'escola?
6. Recordes el primer dia de classe d'idioma estranger?
7. Recordes alguna situació o moment en què vas aprendre molt?
8. Tens alguna anècdota lingüística divertida d'aprenentatge?
9. Quina és l'última llengua que has començat a aprendre?
10. Quines llengües utilitzes habitualment? En quines situacions? Amb qui?
11. ...

Activitat 2

PER A QUÈ SERVIXEN LES LLENGÜES?

Objectiu: Reflexionar conjuntament sobre sistemes de comunicació no lingüística entre grups humans o entre grups d'animals, amb l'objectiu que vegem dos elements importants:

- les funcions del llenguatge i la seua dimensió social,
- la diversitat de sistemes de comunicació i de manifestacions lingüístiques.

Nivell: 1r d'ESO, 1r de Batxillerat.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Les meues llengües)*.

Procediment:

Per a 1r d'ESO:

Es plantegen als alumnes les preguntes següents:

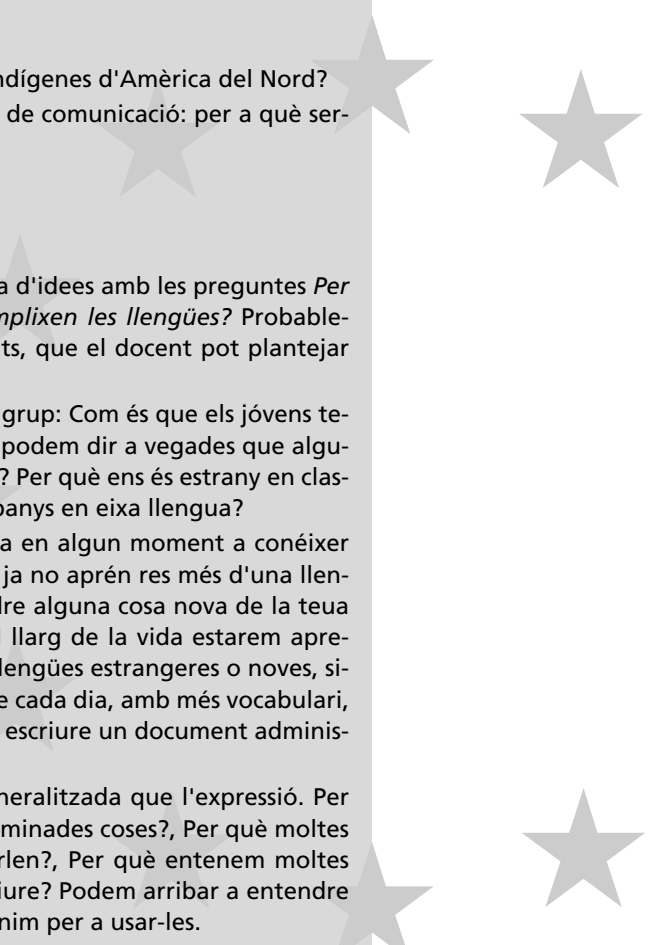
1. Per a què s'utilitzava el fum en algunes cultures indígenes d'Amèrica del Nord?
2. A continuació tens uns exemples d'altres sistemes de comunicació: per a què servixen?, com funcionen?

Braille, sons emesos per animals (pardals, gossos)

Morse, llenguatge de signes

Per a 1r de Batxillerat:

En xicotets grups d'alumnes es pot realitzar una pluja d'idees amb les preguntes *Per a què servixen les llengües?*, o *Quines funcions complixen les llengües?* Probablement les respostes de l'alumnat inclouran estos punts, que el docent pot plantejar com a discussió en xicotet grup:

1. Les llengües servixen per a reforçar la cohesió del grup: Com és que els jóvens tenen les seues pròpies maneres de parlar? Per què podem dir a vegades que alguna cosa ens sona a llenguatge d'ancians o de *pijos*? Per què ens és estrany en classe d'idioma estranger parlar amb els nostres companys en eixa llengua?
 2. Aprendre una llengua dura tota una vida: s'arriba en algun moment a conèixer tota una llengua?, en quin moment de la vida un ja no aprén res més d'una llengua?, quan va ser l'última vegada que vas aprendre alguna cosa nova de la teua llengua materna? La reflexió pot destacar que al llarg de la vida estarem aprenent llengües de manera continuada. No sols les llengües estrangeres o noves, sinó també la llengua pròpia, poden perfeccionar-se cada dia, amb més vocabulari, amb gèneres comunicatius nous (parlar en públic, escriure un document administratiu, etc.).
 3. La comprensió d'una llengua és prèvia i més generalitzada que l'expressió. Per què aprenem abans a comprendre que a dir determinades coses?, Per què moltes persones «comprenen» un idioma però no el parlen?, Per què entenem moltes més paraules que les que usem al parlar o a l'escriure? Podem arribar a entendre diverses llengües, i això ja és una capacitat que tenim per a usar-les.
- 



Activitat 3

QUINES COSES SÓC CAPAÇ DE FER?

Objectiu: Familiaritzar l'alumne amb les taules que contenen els nivells de competència del MCER i iniciar la seua formació en autoavaluació i en heteroavaluació de coneixements i habilitats lingüístiques.

Nivell: Cada un dels cursos d'ESO i de Batxillerat.

Secció del PEL: *Passaport de llengües (El meu perfil lingüístic); Biografia lingüística (Les meues llengües, què sé fer amb les meues llengües?).*

Procediment:

Es pot començar per la interacció oral (conversar), perquè en ser les tasques proposades més interactives i extenses, servixen també com a introducció a la resta d'activitats.

Conversar:

En línies generals, es tracta de triar diferents situacions de comunicació oral corrent (al carrer, en botigues, intercanvis entre amics, etc.), que l'alumnat seria capaç de desenvolupar amb cert èxit, i de fer-les representar a classe, com un joc de rol, per a avaluar-les a continuació. Uns alumnes les representen mentre altres les observen i avaluen, per a decidir al final conjuntament el nivell de competència que cada un ha d'introduir en la taula del PEL. A continuació, presentem alguns suggeriments per a organitzar més fàcilment la tasca:

Les situacions de comunicació que es representaran es poden imaginar i decidir entre l'alumnat i el docent, a partir de la lectura conjunta dels descriptors del PEL (què sé fer en les meues llengües, o en les meues llengües estrangeres, o en les meues llengües ambientals?). En una targeta s'anoten les següents dades bàsiques de la situació:

- El context: lloc, temps, rols dels interlocutors. Per exemple: *al carrer o al metro, has xafat el peu a algú...*
- El propòsit o instrucció que ha de complir l'aprenent (acte de parla o funció lingüística). Per exemple: *has de disculpar-te i intentar iniciar una conversació; al final, t'acomia des educadament.*

Es formen tres grups d'alumnes: els que parlaran, els seus interlocutors i els observadors. S'escriuen tantes targetes com situacions imaginades. Cada membre del grup dels qui parlaran rep una targeta: la llig, valora si serà capaç de realitzar el propòsit descrit i anota la seua opinió amb els signes següents:

+ = Sé fer-ho


0 = No sé si sé fer-ho


- = No sé fer-ho

S'organitzen racons a l'aula, i en cada racó se situa un interlocutor i un observador. El parlant ha d'arribar al racó i actuar per a complir la situació comunicativa, amb l'ajuda de l'interlocutor. A continuació, els tres avaluen conjuntament l'actuació del parlant, que pot contrastar la seua opinió prèvia amb el resultat real i amb la valoració dels seus companys. Els tres poden decidir conjuntament el que s'anotarà en la taula de nivells del PEL. Es repeteix el procés intercanviant rols.

Escoltar:

És més àgil i ràpida que l'anterior. Se seleccionen diverses gravacions d'àudio o vídeo d'acord amb el nivell de l'alumnat (llibre de text, quadern de comprensió, etc.), que corresponguen a les tasques mencionades en els descriptors. Després de realitzar i avaluar diverses tasques de comprensió, l'alumnat passa a omplir els descriptors segons l'èxit aconseguit. Ambdós tasques poden realitzar-se en parella, encara que cada alumne anote la seua autoavaluació en el seu PEL.





Llegir: Igual que *Escoltar*.

Parlar:

Es pot presentar a l'alumnat la següent llista de textos, perquè cada aprenent decideix, parlant en xicotet grup, quins pot realitzar i amb quin nivell de facilitat i grau de correcció:

Sóc capaç de:

- Descriure com és el lloc on visc, o la meua habitació
- Descriure algú que conec bé
- Parlar de les meues aficions, dels meus interessos, del meu temps lliure
- Parlar dels meus estudis, de l'escola
- Parlar dels meus desitjos, de les meues il·lusions, dels meus sentiments personals
- Donar i raonar la meua opinió sobre un determinat tema
- Narrar una història, contar una anècdota
- Explicar la trama d'una novel·la, d'una pel·lícula
- Descriure les meues reaccions sobre coses que he vist, llegit, música que he sentit
- Prendre postura davant d'una determinada proposta adduint-hi avantatges i desavantatges
- Explicar el que vull dir, encara que em falten algunes paraules
- Parlar en públic fent una breu salutació, explicant un programa d'actes


Després, l'alumnat pot passar a omplir la taula dels descriptors.

Escriure: Igual que *Parlar*, amb la següent llista de textos:

Sóc capaç d'escriure:

- Una postal per a saludar un/a amic/ga que vaig conèixer en les vacances
- Una postal per a felicitar algú pel seu aniversari
- Un missatge de correu electrònic per a demanar una informació a un amic
- Un formulari que he d'omplir en la secretaria d'una escola amb les meues dades personals i acadèmiques
- Una nota al final d'unes vacances en l'agenda d'un/a amic/ga
- Una carta a la família a la casa de la qual em vaig allotjar en una recent estada al seu país
- Una carta a la secretaria d'una escola per a demanar informació sobre cursos de llengua i condicions d'allotjament
- Una redacció de classe per a donar i raonar la meua opinió sobre un determinat tema
- Una crítica (de cine, música, teatre...) per a la revista del col·legi
- Un article periodístic per a la revista del col·legi
- Un resum i ressenya d'un llibre llegit, com a informació per a la resta de la classe

D'acord amb la secció *Com es poden utilitzar les taules?*, els quadres amb els descriptors de nivells del MCER incorporen tres columnes per a poder realitzar diferents formes d'avaluació. L'alumne pot aprofitar una primera columna (que pot denominar *JO*) per a autoavaluar-se; un company, el docent o inclús un familiar pot usar una segona columna (denominada *UN ALTRE*) per a validar l'avaluació de l'aprenent.



Activitat 4

COM EM SENT APRENENT LLENGÜES?

Objectiu: Fer emergir les actituds i les sensacions de l'alumnat respecte a les llengües que estudia o que té al seu voltant. Esta activitat pretén reforçar l'apartat *Les meues llengües de la Biografia lingüística*. Afig un element a la identificació: el del plaer en l'aprenentatge i ús d'una llengua nova, associat a la diversitat de llengües que pot manejar l'alumne (recordeu: en distintes habilitats i graus de competència).

Nivell: Cursos alterns d'ESO i de Batxillerat.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Les meues llengües)*.

Procediment:

L'alumne ompli els quadres de la taula següent, a partir de la lectura i el comentari d'exemples com els que hi ha més avant. Abans de passar a omplir el quadre, es pot recórrer a un procediment que desperte l'interés i suggerisca idees, com per exemple una pluja d'idees en el grup de classe o en grups xicotets, a partir de la pregunta: "Què vos agrada de l'aprenentatge de llengües?".

Com em sent aprenent llengües Ompli estos quadres per a explorar-ho:

Què m'agrada?	en...	per què?	A més...

Exemples:

Què m'agrada?	en...	per què?	A més...
<i>Sentir música</i>	<i>anglès</i>	<i>M'agrada com sona</i>	<i>M'acostume a la pronunciació</i>
<i>Sentir parlar els amics en vacances</i>	<i>italià</i>	<i>Els conec millor que si parlem en anglès</i>	<i>M'ajuda a comunicar-me amb persones de distintes països</i>
<i>Veure pel·lícules en versió original</i>	<i>anglès alemany</i>	<i>Puc escoltar les veus originals dels actors</i>	<i>Aprinc algunes paraules, m'acostume a l'entonació d'altres llengües i a accents diferents</i>
<i>Llegir retols i cartells</i>	<i>gallec, basc</i>	<i>Conec els noms originals dels llocs</i>	<i>Aprinc l'ortografia d'altres llengües espanyoles</i>



Activitat 5

COM ES PRONUNCIA I QUÈ SIGNIFICA?

Objectiu: Investigar els noms de companys, coneguts, veïns, personatges famosos, etc., d'altres llengües i cultures, per a fomentar actituds positives i respectuoses cap a la diversitat lingüística i cultural.

Nivell: 2n o 3r d'ESO. Cap a mitat de curs.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Les meues llengües).*

Procediment:

Plantejar xicotetes activitats de reflexió, com les que figuren a continuació:

- Preguntar pel seu nom a persones que procedeixen d'altres cultures: com es pronuncia exactament el seu nom en la seua llengua?, què significa? Per exemple: *Tau Chin* (en xinès)? *Flor d'Iris*; *Nourdine* (en àrab)? *Fill del desert*.
- Preguntar a persones que parlen altres llengües si el nom de cada u té traducció o equivalència en l'altra llengua i cultura: com és? com es pronuncia? és molt freqüent? Per exemple: *Ton* en hongarés significa *Fada*, però en valencià no s'utilitza *Fada* com a nom corrent de persona.
- Preguntar a persones que parlen altres llengües quins són els noms més freqüents en l'altra llengua i cultura: A què equival un *Martínez* en anglés?, i en àrab?, i en japonés? El *Jordi* valencià té equivalent en gallec?, i en èuscar?
- Pensar si el nom propi significa o podria significar alguna cosa. Ací es pot "fantasiejar".
- Desenvolupar un xicotet projecte dins del centre educatiu, en el qual l'alumnat d'una classe haja de buscar «noms amb molta història» del centre o els «noms més freqüents» al centre.

Activitat 6

CURIOSITATS LINGÜÍSTIQUES

Objectiu: Sensibilitzar l'alumne cap a la diversitat lingüística i cap al seu valor intrínsec, així com al respecte als seus parlants i a les cultures que vehiculen.

Nivell: 2n o 3r d'ESO, cap a principi o mitat de curs.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Altres llengües).*

Procediment:

El docent pot contar (o els alumnes poden llegir o escoltar) alguna anècdota que puga evocar en els seus alumnes experiències semblants. Per exemple:

- *Uns amics meus van assistir a un curs de llengua a Anglaterra. En la llista de classe hi havia molts japonesos, i quasi tots els noms eren acabats en -iko: Tomiko, Keiko, Masako... Després van descobrir que és una desinència de noms de dona.*
- *Uns altres amics van descobrir que Montserrat no és un nom exclusivament de dona en català; també hi ha hòmens que el porten. I el mateix passa amb Trinidad en espanyol.*

A continuació, cada alumne pot aportar les seues curiositats lingüístiques a classe. Si no hi ha moltes aportacions, es pot demanar a l'alumnat que busque curiositats per a la següent classe o setmana, demanant-les als seus familiars, amics, etc. Posteriorment a l'arreglada de curiositats, pot fer-se un pòster o una publicació conjunta amb les millors o més sorprenents, en forma de «projecte lingüístic de la classe». El projecte pot ser transversal a diverses assignatures i pot aparèixer escrit en diverses llengües.



Activitat 7

BUSCA ALGÚ QUE...

Objectiu: Prendre consciència de la quantitat de llengües que ens envolten —encara que les coneguem poc— i de l'interès que poden suscitar.

Nivell: Tots.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Altres llengües).*

Procediment:

S'entrega a cada alumne un full amb la llista d'afirmacions que hi ha més avall. Els alumnes han d'alçar-se i començar a buscar a classe companys que complisquen alguna de les condicions. Ningú no pot respondre personalment a la pregunta (per exemple, *jo tinc un diccionari d'alemany a casa*); tots han d'esperar a ser preguntats. També es poden escriure a la pissarra les distintes condicions. Estes haurien d'adaptar-se a cada grup d'alumnes.

Materials:

Busca algú que tinga a casa un llibre escrit en italià.

Busca algú que tinga a casa un disc cantat en àrab.

Busca algú que conega el nom d'alguna llengua africana.

Busca algú que sàpia com es diu Bon dia en grec.

Busca algú que sàpia paraules d'una llengua no europea.

Busca algú que tinga un diccionari anglés a casa.

Busca algú que estudeie en una acadèmia de llengües a la vesprada.

Busca algú que haja estat a Portugal.

Busca algú que tinga un conegut o amic polonés.

Busca algú que sàpia dir el seu nom en quatre llengües diferents.

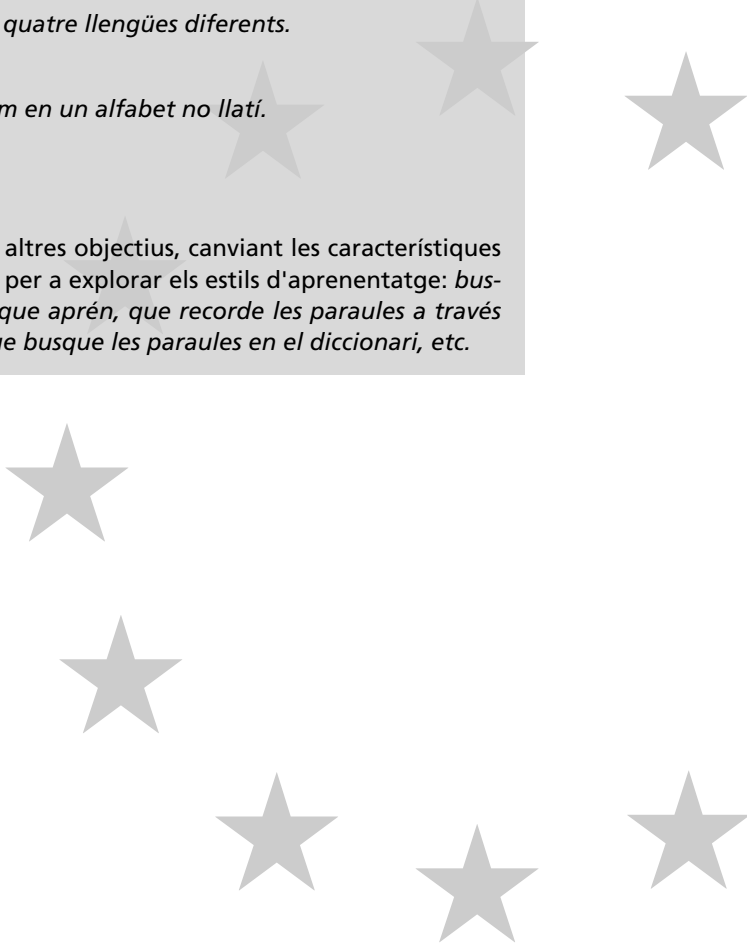
Busca algú que sàpia comptar en suec.

Busca algú que sàpia escriure el seu nom en un alfabet no llatí.

Busca algú que...

Busca algú que...

El mateix exercici es pot adaptar per a altres objectius, canviant les característiques de les persones buscades. Per exemple, per a explorar els estils d'aprenentatge: *busca algú que apunte totes les paraules que aprén, que recorde les paraules a través d'algun joc o regla (mnemotècnica), que busque les paraules en el diccionari, etc.*





Activitat 8

HAS APRÉS ALGUN IDIOMA ANTERIORMENT?

Objectiu: Fomentar en l'alumne una presa de consciència sobre els diversos recursos que té a la seua disposició, tant a l'escola com fora d'esta, així com del seu estil d'aprenentatge.

Nivell: A partir de 3r d'ESO, en cada curs.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (La meua manera d'aprendre).*

Procediment:

Es planteja als alumnes l'activitat següent:

Si has après algun idioma amb anterioritat, segurament vas descobrir coses sobre tu mateixa com a aprenent, de la manera com aprens. Per exemple:

- Reconec bé el significat de les paraules quan les llig o les sent, però em costa trobar-les quan vull utilitzar-les.
- Amb l'estómac ple em costa concentrar-me, no puc estudiar.
- Recorde bé expressions o estructures que he après amb cançons.
- M'esgota estar estudiant durant molt de temps seguit.
- ...

Si és la primera vegada que aprens un idioma, intenta reflexionar sobre aquells aspectes de tu mateixa que creus que et poden beneficiar o perjudicar en esta tasca:

- Tinc bona memòria, però sóc inconstant.
- M'agrada llegir, sobretot contes i novel·les.
- Sóc constant en l'estudi.
- Em concentre bé si no sent res i estic tranquil/il·la.
- Sóc molt extravertit/ida i m'agrada treballar amb els companys.
- ...

Ompli les columnes següents amb els aspectes positius i els millorables de la teua manera d'aprendre un idioma.

Aspectes positius

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aspectes millorables

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Activitat 9

EL TEXT (IN)COMPRESIBLE

Objectiu: Incrementar la consciència sobre els processos d'aprenentatge de llengües i, en concret, de comprensió d'escrits, mostrant les capacitats d'inferència i anàlisi que usem per a interpretar discursos. També és útil per a demostrar a l'alumnat que podem inferir moltes dades de textos aparentment incomprensibles.

Nivell: 1r d'ESO i 1r de Batxillerat.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (La meua manera d'aprendre).*

Procediment:

L'alumne ha d'intentar llegir i comprendre un breu text en una llengua desconeguda, seguint estos passos:

1. Contextualització. S'oferix alguna dada del context comunicatiu, per a situar l'aprenent: *Es tracta d'una postal que es pot comprar i enviar a un amic, sobre un tema divertit, per a gastar-li una broma.*
2. Lectura individual per a explorar el text. L'alumnat pot intentar endevinar el tema o àmbit, el seu autor i propòsit, etc. També es poden subratllar les paraules que s'entenen o els aspectes de disseny (grandària de les lletres, organització, etc.), que aporten algun significat. També es poden analitzar els aspectes ortogràfics particulars: lletres que s'usen, combinació de síl·labes, etc.
3. Lectura en xicotets grups. Es formen xicotets grups que intercanvien la informació del pas anterior, i s'acorda una interpretació única.
4. Posada en comú. Els grups exposen les seues hipòtesis sobre el text al gran grup i se'n dóna el significat real. S'inicia una reflexió sobre el procés de comprendre un text en una llengua desconeguda i sobre les estratègies utilitzades.

Pot repetir-se l'experiència amb un text oral, en una de les llengües que aprén l'alumnat i en un nivell superior al que tinga.

Exemple:



Traducció literal del polonés:

SI ERES:
treballador com una abella,
fort com un ós,
treballes com un bou,
i tornes a casa
cansat com un gos,
vés al VETERINARI !!!
probablement eres un
BURRO

Alguns aspectes que un valencianoparlant —que no entenga polonés— pot destacar en esta postal turística que es ven en quioscos a Polònia són de molt variat tipus.

- hi ha paraules que es repetixen freqüentment (*jak*);
- hi ha dibuixos d'animals corrents que pareixen tindre un paper important en el text (una abella, un burro, un bou, etc.); un d'estos dibuixos, el burro, és més gran i està al final, de manera que pot tindre un significat especial;

- hi ha algunes paraules destacades en majúscula (*WETERYNARZA* i *OSLEM*) o subratllades (*Jésli jestes*), que pareixen ser més importants: *Jésli jestes* és el títol, en estar al principi i destacat, i *OSLEM* és el final, i pareix la conclusió;
- algunes consonants porten accent (essa, zeta) i hi ha altres signes no valencians (la ela), la combinació de vocals i consonants està molt allunyada del valencià, etc.
- *WETERYNARZA* pot significar VETERINARI en valencià, ja que s'assemblen molt les dos paraules i en el text apareixen molts animals;
- potser hi ha moltes comparacions amb animals, ja que apareixen diversos dibuixos d'animals i són molt habituals també en valencià, etc.
- etc.

Totes estes dades són certes, i les ha pogudes comprendre a partir de l'anàlisi d'elements contextuals (dibuixos, tipografia) o de les regularitats lingüístiques (*jak*) i del coneixement d'altres llengües (VETERINARI).

Activitat 10

JUQUEM A DETECTIUS

Objectiu: Incentivar la realització d'activitats lúdiques d'aprenentatge fora de l'aula.

Nivell: 3r d'ESO i 1r de Batxillerat.

Secció del PEL: *Passaport de llengües (Les meues experiències lingüístiques i culturals)*; *Biografia lingüística (Què faig per aprendre fora de classe?)*; *Dossier (2n sobre: documents i records)*.

Procediment:

Introduir la següent activitat lúdica.

Una persona que realitza un viatge a un país en què es parla la llengua que aprenem torna amb documents reals que li van ser entregats (bitllets d'avió, tren, autobús, rebuts de taxi, restaurants, entrades de cine, teatre, museus, factures de compres, prospectes de propaganda, etc.). S'entrega als estudiants esta informació i ells han d'esbrinar tot el que va fer en cada jornada la persona en qüestió, com si foren detectius. Amb tota esta informació han d'escriure un breu informe sobre el viatge de la persona.

L'exercici de l'activitat a l'aula pot adoptar diverses formes. Una possibilitat és que l'alumnat pot treballar en xicotets grups, reconstruint les activitats del viatger i completant una agenda o un itinerari. Després de posar en comú les diverses interpretacions de cada grup, el debat final pot tractar qüestions com l'aprenentatge lingüístic i cultural que aporten els viatges i els intercanvis, els contrastos socioculturals, etc. En una altra fase, poden ser els mateixos alumnes els qui aporten material (fotografies, entrades a museus, etc.) dels seus propis viatges, a partir del material guardat en el *Dossier* (documents i records).



Activitat 11

ELS MEUS PLANS D'APRENTATGE

Objectiu: Prendre consciència del fet que els alumnes poden fixar-se objectius sobre la seua manera d'aprendre (temps dedicat, activitats, etc.), més enllà dels continguts i els objectius establits per la programació.

Nivell: Tots.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Els meus plans d'aprenentatge).*

Procediment:

Es passa a l'alumnat el qüestionari següent, que haurà d'incitar a la discussió en xicotet grup:

Et veus reflectit/ida en alguns d'estos punts?:

- Faig únicament el que em diu el professor.
- Faig altres coses (com intentar entendre les lletres de les cançons) perquè m'agrada més i aprenc millor.
- Estabisc un orde de prioritats respecte al que he de repassar: primer vocabulari, etc.
- Dedique cada dia/setmana un espai de temps determinat a treballar una llengua.
- Només estudie quan sé que hi ha un examen.
- Com que tinc poc de temps, faig els exercicis amb presses just abans d'entregar-los.
- Fora de classe consulte coses en altres llibres que tinc a casa o que trobe a la biblioteca o a Internet.
- Regularment passe apunts en net per a repassar.
- Llig llibres si sé que em preguntaran o em posaran un test.
- Llig llibres en una altra llengua perquè m'agrada i em servix per a aprendre.

Després de la posada en comú, s'anima que els mateixos grups elaboren una llista amb objectius propis de formes i recursos d'aprenentatge, a partir de la pregunta següent:

Què vos agradaria fer fora de classe per a millorar la vostra capacitat d'aprendre idiomes?



Activitat 12

ELS MILLORS TREBALLS

Objectiu: Aprendre a valorar individualment i en grup els treballs (escrits, gravacions, lectures) realitzats i els coneixements i habilitats que suposen.

Nivell: Tots.

Secció del PEL: *Dossier*.


Procediment:

En xicotets grups, els alumnes elaboren una llista de criteris, a manera de preguntes, que els ajuden a valorar els treballs realitzats, tant escrits com orals, i els discursos llegits i compresos. Les següents preguntes poden servir de guia:

- Hem sigut creatius en l'exposició (escenificació, entrevista, joc de rol, etc.), o s'ha notat molt que havíem après el diàleg de memòria?
- El text que hem elaborat en grup, és creatiu, massa curt, massa llarg, etc.?
- Quin text presentaríem en un concurs de narració?, per què?
- Què és més important en un text oral: la fluïdesa, la correcció gramatical, l'entonació, etc.?, per què?
- Quina argumentació és més convincent, exposa les idees de manera més clara, està millor ordenada, etc.?
- Quina lectura de les realitzades és més complexa?, quina m'ha aportat més?
- ...

Una vegada elaborada i comentada la llista, cada alumne la utilitza per a triar la seua millor producció oral o escrita (o la seua lectura més difícil, el seu discurs comprés més important, etc.) i per a defensar la seua elecció davant del xicotet grup. Quan s'ha escoltat a tots els membres del grup, es trien «els millors treballs del grup» per consens, i un portaveu de cada grup prèviament triat els presenta al grup de classe.

Cada alumne guarda els seus «millors treballs» en el primer sobre del *Dossier* i anota les seues dades (títol, llengua, data, etc.) en l'índex d'este.





Activitat 13

ABANS I DESPRÉS D'OBTINDRE UN CERTIFICAT

Objectiu: Fomentar en l'alumne una consciència sobre aspectes autoavaluatius respecte a proves i exàmens d'acreditacions.

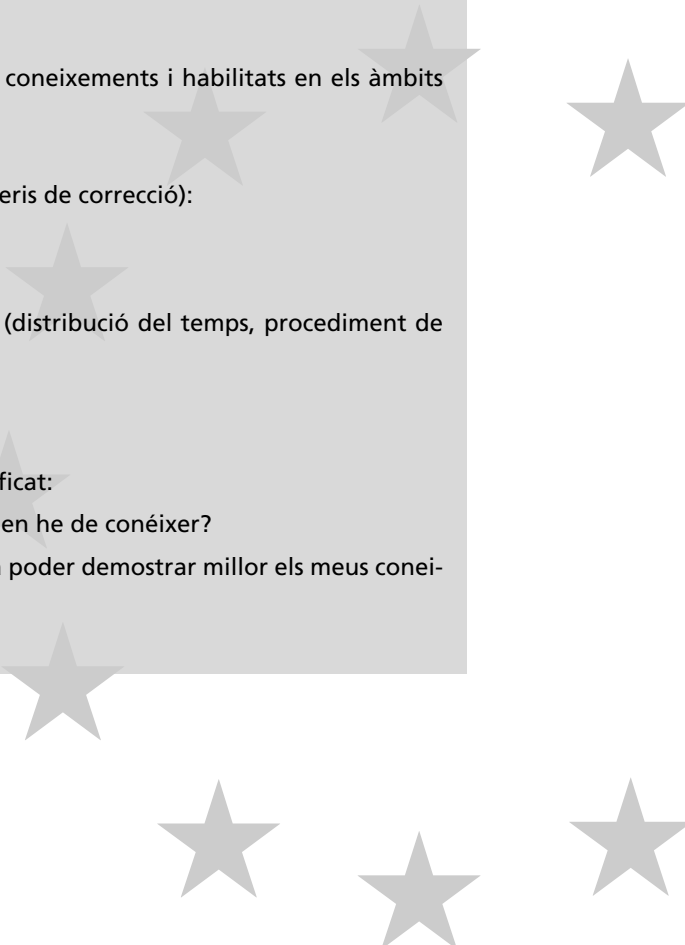
Nivell: Tots.

Secció del PEL: *Passaport de llengües (Certificats i diplomes).*

Procediment:

L'alumne ompli el següent qüestionari de manera individual. A continuació, compara les seues respostes amb les d'altres companys en xicotet grup.

QÜESTIONARI PER A DESPRÉS D'UNA PROVA

1. Com valore el meu examen o prova? Com em va anar?
 2. He reflectit les meues habilitats generals:
 - Bastant aproximadament.
 - Millor del que imaginava.
 - Pitjor del que imaginava.
 3. He aconseguit demostrar millor els meus coneixements i habilitats en els àmbits de:
 - Comprensió lectora
 - Vocabulari
 - Comprensió oral
 - Gramàtica
 - ...
 4. No he aconseguit demostrar bé els meus coneixements i habilitats en els àmbits de:
 - ...
 5. El tipus d'examen (preguntes, format, criteris de correcció):
 - M'ha causat dificultats. Per què?
 - No m'ha causat dificultats. Per què?
 6. La realització de l'examen que he seguit (distribució del temps, procediment de treball, etc.):
 - Ha sigut molt efectiva. Per què?
 - Ha sigut poc efectiva. Per què?
 7. Per a preparar els exàmens d'un nou certificat:
 - Quins aspectes del format del nou examen he de conèixer?
 - De quina manera puc preparar-me per a poder demostrar millor els meus coneixements i habilitats?
 - ...
- 



Activitat 14

EL VENTALL LINGÜÍSTIC

Objectiu: Prendre consciència del perfil plurilingüe personal.

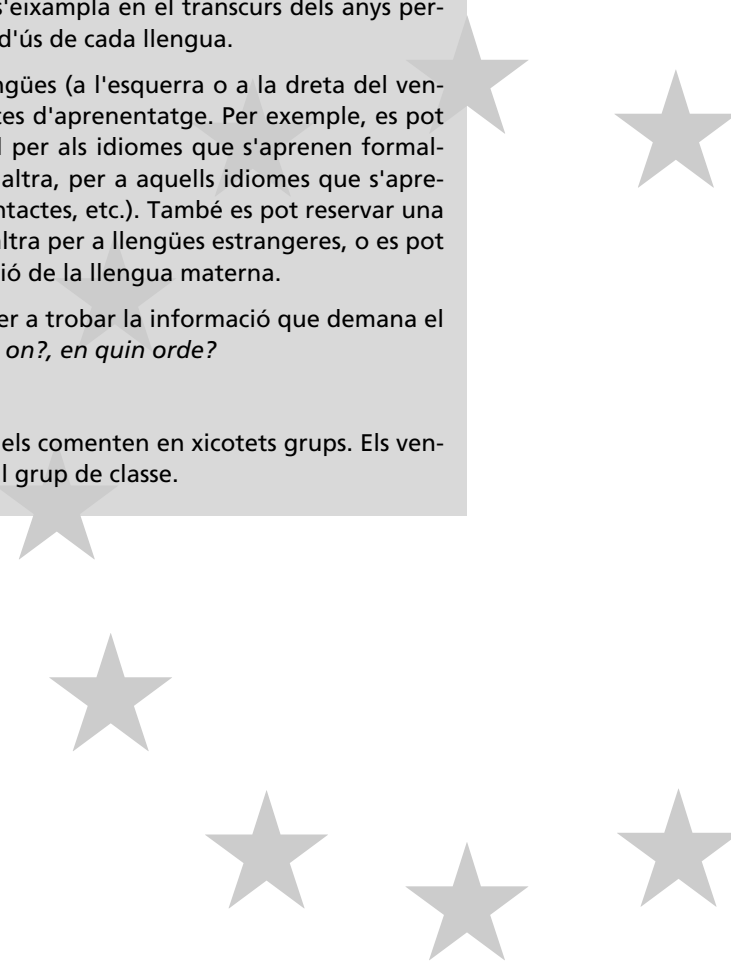
Nivell: 1r d'ESO i 1r de Batxillerat, com a introducció al treball amb el *Portfolio*. En ESO es poden distingir les diverses llengües de l'aprenent i la data en què va començar a aprendre-les. En Batxillerat, en canvi, també es pot arribar a perfilar distincions més fines (usos orals i escrits, àmbits d'ús, etc.).

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Les meues llengües)*.

Procediment:

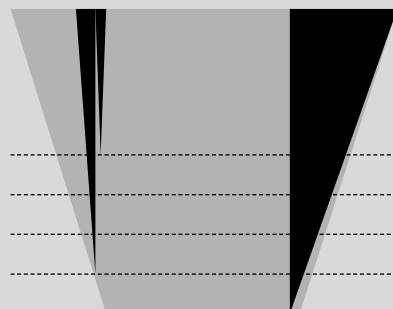
Un *ventall lingüístic* és una representació gràfica, policroma i abstracta, prou clara, de les llengües que pot utilitzar una persona, distribuïdes molt senzillament en forma de ventall o d'arbre, amb un eix cronològic (eix vertical) i d'àmbits d'ús socials (eix horitzontal). La forma d'embut o got més estret —o de ventall— simula el «creixement» i la diversificació de llengües que experimenta la persona al llarg de la vida.

Manera de treballar-lo:

1. L'alumnat llig i comenta a classe els dos exemples: els ventalls de Marta i d'Ibrahim. El docent posa èmfasi en els criteris usats per a dibuixar els gràfics en forma de ventall:
 - Usar colors diferents per a marcar idiomes distintes (es poden negociar els colors per a cada llengua per a una mateixa classe).
 - Tindre en compte les dates en què s'inicia l'aprenentatge: començar amb el primer any (al peu), seguir verticalment la progressió.
 - Tindre en compte que l'arc del ventall s'eixampla en el transcurs dels anys perquè també s'incrementen els contextos d'ús de cada llengua.
 - El moment en què apareixen noves llengües (a l'esquerra o a la dreta del ventall) pot indicar «circumstàncies» distintes d'aprenentatge. Per exemple, es pot reservar una franja o banda del ventall per als idiomes que s'aprenen formalment (institut, centre d'idiomes); i una altra, per a aquells idiomes que s'aprenen en contextos informals (viatges, contactes, etc.). També es pot reservar una banda per a llengües ambientals i una altra per a llengües estrangeres, o es pot usar un color de fons com a representació de la llengua materna.
 2. Cada alumne realitza una pluja d'idees per a trobar la informació que demana el dibuix: *quines llengües he après?, quan?, on?, en quin orde?*
 3. Cada alumne dibuixa el seu perfil.
 4. Els alumnes intercanvien els seus perfils i els comenten en xicotets grups. Els ventalls més particulars es poden presentar al grup de classe.
- 

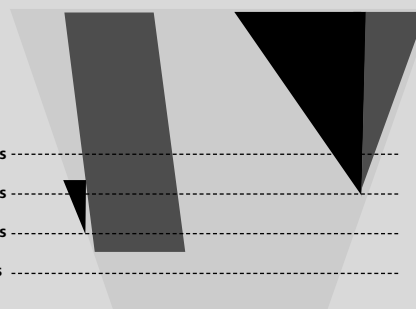
Exemples:

Ventall lingüístic de Marta



Text de Marta. Vaig començar a parlar valencià (color blau) a casa amb la meua família i al barri de Russafa (València). En el meu parvulari hi havia alguns xiquets que parlaven espanyol, i així vaig començar a entendre moltes paraules i expressions d'esta llengua (color roig), que després vaig començar a estudiar en primària. A l'escola i a l'institut he continuat millorant estes llengües. Prompte vaig començar a estudiar anglés (verd) a l'escola però també pel meu compte, escoltant música i ara en algun xat. Però em costa molt. Ara recentment a l'institut he començat unes classes d'italià (en groc), que em fa molta il·lusió perquè em va agradar molt Itàlia quan vaig anar-hi l'estiu passat, i sóc una amant boja de la pasta i de la 'pizza'! Marta

Ventall lingüístic d'Ibrahim



Text d'Ibrahim. Vaig nèixer en una ciutat marroquina al sud del país i vaig començar a parlar amb els meus pares i germans en berber (color rosa). A l'escola vaig aprendre l'àrab clàssic (color lila), que he millorat parlant amb els meus amics veïns d'Algèria, allí i també ací a Europa. A l'escola també vaig començar a parlar en francés (lila fosc) per a estudiar en la universitat al Marroc, però ho vaig deixar per a vindre a treballar ací a Castelló, amb els meus pares. Des de llavors, als dotze anys, he après espanyol, valencià i un poc d'anglés. Però de totes estes llengües recents, la que parle millor és el castellà. Ibrahim

Activitat 15

LA MEUA MILLOR ANÈCDOTA

Objectiu: Sensibilitzar l'alumne, d'una manera lúdica, a la diversitat lingüística i sociocultural del seu entorn a través de la narració d'alguna vivència pròpia. També pot ser útil per a mitigar emocions i valors negatius (sentit del ridícul, por a la incomprensió, etc.), associats a l'ús d'idiomes estrangers.

Nivell: Tots.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (Altres llengües).*

Procediment:

Es planteja als alumnes la següent pregunta, i se'ls anima a respondre-la per escrit, en forma de redacció per a llegir davant del grup de classe.

Tens alguna anècdota o experiència interessant sobre algun malentés o curiositat amb parlants d'altres llengües? Conta-la ací!

A continuació es tria «L'anècdota del dia o de la setmana», la que haja obtingut més vots pel seu interès. Al principi de l'activitat, es poden esmentar com a exemple diversitat d'anècdotes de malentesos, diferències culturals, etc.

Activitat 16

TEST SOBRE ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES

Objectiu: Prendre consciència de les actituds i els valors associats a aspectes variats de la diversitat sociolingüística i cultural (interés per aprendre llengües, respecte cap a la diversitat, curiositat per les llengües, acceptació de la diversitat, concepcions sobre l'aprenentatge de llengües, etc.). També pot utilitzar-se per a comprovar amb certa fiabilitat, de manera quantitativa, els progressos que puguen experimentar els alumnes durant un període extens d'instrucció amb el PEL.

Nivell: Tots.

Secció del PEL: Tots

Procediment:

L'alumne pot respondre al test de manera individual, com una activitat més de classe. És important que l'alumne responga sincerament i que el docent no done pistes sobre les possibles respostes que s'esperen o sobre com es comptabilitza el test. A continuació, cada alumne pot puntuar el seu propi test, seguint les instruccions que dicta el professor. Al final es poden comentar algunes de les afirmacions sobre actituds lingüístiques, primer en parella i després amb el grup.

En cas que es vulga utilitzar el test com a instrument per a verificar el progrés de l'alumnat al llarg d'un curs o d'un període extens, és necessari que l'alumnat responga al mateix test a l'inici i al final, per a poder comparar resultats.

Instruccions per a puntuar el *Test d'actituds*

1. S'ha de marcar amb un signe de sumar (+) en el marge dret del paper, al costat de cada fila, les afirmacions positives (que són: 1, 2, 4, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19). Se sumen els valors (de l'1 al 5) que s'han obtingut en cada una i s'apunta la xifra resultant al final del full marcant-la amb el signe +.
2. S'ha de marcar amb un signe de restar (-) en el mateix marge les afirmacions negatives (que són: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 16, 17, 20) i se sumen també els valors obtinguts. S'apunta la xifra resultant al final del full marcant-la amb el signe -.
3. S'aplica la fórmula següent per a obtenir la valoració final, segons l'exemple:

Fórmula	Exemple
40 punts	40 punts
+ [suma de preguntes positives]	+ 23 [1/2/3/3/0/5/2/4/1/2]
- [suma de preguntes negatives]	- 33 [3/2/3/5/2/2/3/3/5/5]
= grau d'actitud	= 30

S'anota la xifra en l'angle superior dret del full, amb un cercle al voltant.

La persona que tinga actituds extremadament negatives respecte al plurilingüisme obtindrà una puntuació pròxima a 80 punts, mentres que la persona que tinga l'actitud més positiva possible tindrà 0. Este test és una adaptació d'un model de test per a analitzar les actituds sobre la composició escrita de textos (Cassany: 1999; adaptat de Reigstad i McAndrew: 1984).

Test d'actituds

Nom: IES:

Curs: Data:

Respon tan sincerament com pugues a les afirmacions següents, utilitzant este barem de cinc opcions (tin en compte que no hi ha respostes bones o roïnes):

	1	2	3	4	5
1. Hi estic molt d'acord 2. Hi estic d'acord 3. No ho tinc clar 4. Hi estic poc d'acord 5. Hi estic clarament en desacord	Molt d'acord	D'acord	No ho tinc clar	Poc d'acord	Desacord
1. M'agrada escoltar la meua llengua parlada per persones amb accent estranger.					
2. Si fóra possible, voldria estudiar una altra llengua nova en l'institut.					
3. És una llàstima que hi haja tants sistemes d'escriptura (àrab, xinès, rus, grec...); haurien d'unificar-se.					
4. Si fera un viatge al Marroc, m'agradaria poder saludar, donar les gràcies i algunes xicotetes coses com estes en la llengua del país.					
5. No val la pena aprendre una llengua que només parlen poques persones.					
6. Si apreng anglés, vull pronunciar com els britànics, amb l'accent correcte de tota la vida, i no com els americans.					
7. És una llanda que en cada país hi haja una llengua diferent, perquè crea molts problemes.					
8. Em molesta sentir parlar les llengües amb accents estrangers forts i rars, que fan malbé l'idioma.					
9. Les llengües només s'aprenen bé si s'aprenen quan s'és xicotet.					
10. És bo aprendre una nova llengua, encara que siga només per a poder-la entendre o llegir.					
11. Per aprendre bé una llengua s'ha d'anar al país on es parla.					
12. Saber més d'una llengua ajuda a aprendre'n d'altres.					
13. Gaudisc quan descobrisc les regles i l'estructura d'una nova llengua.					
14. Aprendre una nova llengua em permet veure el món d'una altra manera.					
15. Parlar la llengua d'una altra gent em permet comprendre millor la seua cultura (literatura, cine, tradicions, etc.).					
16. Per a aprendre llengües, o es té un do especial o no hi ha res a fer.					
17. Ara no puc, però quan siga major pense aprendre una altra llengua durant el meu temps lliure.					
18. Encara que no els entenga, m'agrada llegir i pronunciar els rètols i els avisos en altres llengües.					
19. M'agrada sentir com parlen els estrangers entre si, encara que no els entenga.					
20. Al parlar una llengua, el més important és respectar les regles (gramàtica, pronunciació, ortografia).					

Activitat 17

DIARI D'APRENTATGE

Objectiu: Aprofitar les funcions reflexiva i epistèmica de l'escriptura per a recollir i analitzar dades sobre les activitats i els processos d'aprenentatge de llengües. Escrivint periòdicament en el seu *Diari personal* o *Diari d'aprenentatge*, l'alumne pot incrementar el seu grau de consciència i control sobre les tasques que realitza. Les dades registrades poden ser objecte de lectura i anàlisi posterior, des de diverses òptiques.

Nivell: Últims cursos d'ESO i Batxillerat.

Secció del PEL: *Biografia lingüística (La meua manera d'aprendre, Els meus plans).*

Procediment:

En un quadern específic, que es pot denominar *Diari d'aprenentatge* (una llibreta o fulls solts, que es poden guardar en el *Dossier*), l'alumne anota dades relacionades amb un àmbit preestablert de l'aprenentatge lingüístic: les tasques realitzades per a adquirir un idioma, les activitats desenvolupades fora de l'aula, les seues sensacions al llegir una lectura graduada o al desenvolupar un projecte, allò que li va agradar més de la classe, allò que l'a ajuda més a aprendre, etc.

L'idioma usat per a escriure, la periodicitat o el format (amb esquemes, amb redacció convencional) poden ser també negociats entre aprenent i docent. Al llarg del curs, a classe es poden desenvolupar tasques d'animació i dinamització del diari: lectura per parelles, selecció de fragments particulars, tasques d'escriptura de qüestions específiques (per exemple: escriu tres coses que t'han agradat de la classe de hui, anota els textos en el dit idioma que has llegit fora de classe, etc.).

Exemple: Este fragment inicial de *Learning Diary* pertany a un aprenent de 4t d'ESO, en una classe d'anglès, que va redactar un diari a partir de les pautes que oferia un llibre de text i que la docent va adaptar al context. Encara que ho presentem en forma de taula, l'original oferia una llista seguida d'activitats, amb els títols corresponents. Es tracta també d'un bon exemple de com una proposta del llibre de text o d'un material complementari es pot integrar amb el treball del PEL.

Learning Diary

	In class this week:	Out of class this week:	Out of class next week:
First week	<ol style="list-style-type: none"> 1. I've learnt some vocabulary about dreams and describe dreams. We've practised Second conditional sentences to talk about a hypothetical situation or to give advice. 2. We've talked about the daily life. 3. We've listened about many popular songs. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I see a film in English, Shakespeare in Love (with subtitles) on video. 2. I use Internet to find out things that interest me. 3. I watch TV programme in English on BBC. 4. I make my English homework. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I'm going to look at web pages of mountain bikes on the Internet. 2. I'm going to receive e-mails in English. 3. I keep a diary in English.
Second week	<ol style="list-style-type: none"> 1. Also we've practised with may time expressions. We use have to and must to express necessity or obligation. We've practised should to advice and structure of questions. 2. We've talk about modal verbs. 3. We've listened may history's to make exercices. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I look at English-language newspapers or magazines. 2. I follow the words of a postal in English. 3. I'm going to receive e-mails in English. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I'm going to borrow an English video.

Adaptat de Ruth Gairns i Stuart Redman *Natural English* (Intermediate) Oxford University Press. 2003.

Taula: Correlació entre PEL i activitats complementàries

La taula següent relaciona cada secció del PEL amb les activitats complementàries anteriors, encara que no esgota altres possibles interrelacions.

Secció del PEL	Comentaris	Activitats en la Guia
Passaport de llengües		
El meu perfil lingüístic.	Requerix el treball previ de l'apartat <i>Què sé fer amb les meues llengües?</i> de la <i>Biografia lingüística</i> .	Activitat 3: <i>Quines coses sóc capaç de fer?</i>
Les meues experiències lingüístiques i culturals: <ul style="list-style-type: none"> • En l'institut • Fora de l'institut 	Requerix un treball previ de reflexió de l'aprenent; el docent pot posar exemples de diversos tipus d'experiència.	Activitat 10: <i>Juguem a detectius</i> . Per a explorar les experiències culturals fora de l'institut. Activitat 15: <i>La meua millor anècdota</i> . Pot dirigir-se esta activitat pensada per a la <i>Biografia lingüística (Altres llengües)</i> cap a la narració d'anècdotes o experiències interessants.
Certificats i diplomes.		Activitat 13: <i>Abans i després d'obtenir un certificat</i> . Per a reflexionar sobre el valor acreditatiu i personal dels certificats.

Biografia lingüística		
Les meues llengües		
En quines llengües et comuniques amb els altres?	Pot tractar-se del primer contacte amb el PEL: identificar les llengües que jo utilitze i les que no, encara que estiguen al meu voltant.	Activitat 14: <i>Ventall lingüístic</i> . Conscienciació sobre les llengües que l'alumne parla i aprén. Activitat 1: <i>Autobiografia lingüística</i> . Reflexió personal retrospectiva. Activitat 2: <i>Per a què servixen les llengües?</i> Diferents tipus de sistemes de comunicació. Activitat 4: <i>Com em sent?</i> Afig a les altres activitats la reflexió sobre empatia cap a unes llengües o altres.
Què sé fer amb les meues llengües / amb les meues llengües estrangeres / amb les meues llengües ambientals? Per a escoltar, llegir, conversar, parlar i escriure.	Pot ocupar diverses sessions. Es tracta d'un dels components més importants. Pot usar-se per a formular els objectius d'aprenentatge de la classe i per a avaluar els èxits aconseguits.	Activitat 3: <i>Quines coses sóc capaç de fer?</i> Presenta descriptors per a cada habilitat amb la finalitat que els alumnes se situen per si mateixos en el nivell que es troben, és a dir, que s'autoavaluen.
Com parlen les meues llengües altres persones?	Escoltar persones que parlen amb diferents accents i preguntar a l'aprenent «què n'opina».	Activitat 5: <i>Com es pronuncia i què significa?</i> Manera lúdica de fomentar la tolerància cap a la diversitat intralingüística de la llengua. Activitat 15: <i>La meua millor anècdota</i> . Manera lúdica de treballar aspectes socioculturals.



Secció del PEL	Comentaris	Activitats en la Guia
Altres llengües		
Quines altres llengües es parlen al meu voltant?	Pretén sensibilitzar sobre la diversitat i fomentar la tolerància. Permet incorporar les llengües no curriculars que aporta l'aprenent.	Activitat 6: Curiositats lingüístiques. Treball amb curiositats lingüístiques que puguin detectar els alumnes en persones que parlen altres llengües. Activitat 7: Busca algú que... Joc per a identificar diversitats lingüístiques en l'entorn de l'alumne. Activitat 15: La meua millor anècdota. Manera lúdica de treballar aspectes socioculturals.
La meua manera d'aprendre		
Com aprenc? • Escoltar • Llegir • Conversar • Parlar • Escriure	Té l'objectiu de reconèixer el propi estil d'aprenentatge. Posa èmfasi en la formació de l'aprenent.	Activitat 8: Has après algun idioma anteriorment? Recupera experiències d'aprenentatge. Activitat 9: El text (in)comprensible. Reflexió sobre la lectura i la manera de comprendre. Instrument per a treballar estratègies d'aprenentatge.
Què he après i què em va ajudar a aprendre-ho?	Permet explorar amb més detall els processos d'aprenentatge de l'alumne en contextos concrets. És rellevant que l'aprenent pugui contrastar les seues experiències amb les dels seus companys.	Activitat 1. La redacció de l'Autobiografia lingüística incorpora diverses preguntes sobre situacions d'aprenentatge i sobre aprenentatges realitzats.
Què faig per aprendre fora de classe?	És important posar exemples de maneres d'aprendre idiomes fora de classe a fi d'incentivar l'aprenentatge més enllà de l'aula.	Activitat 10: Juguem a detectar. Forma lúdica de reflexionar sobre la utilitat d'activitats fora de classe, com són viatges o intercanvis, etc.
Els meus plans d'aprenentatge		
Què vull saber fer en cada llengua? Llengua, objectiu, com, quant de temps.	Es pot utilitzar per a fomentar que l'aprenent elabore un «contracte d'aprenentatge»: <i>vull aprendre a fer xxx, per a la qual cosa em comprometo a fer yyy, i el docent m'ajudarà amb zzz</i> ; el contracte es revisa periòdicament.	Activitat 11: Els meus plans d'aprenentatge. Qüestionari per a reflexionar sobre què fer fora de classe, més enllà dels objectius establits per la programació.
Dossier		
Índex de treballs i documents: 1r sobre: treballs i gravacions. 2n sobre: documents i records.	Pot constituir el punt d'arrancada del <i>Portfolio</i> : a partir de les millors produccions cada u determina el que pot fer i el que espera poder fer.	Activitat 12: Els meus millors treballs. Reflexió sobre els criteris per a triar treballs per al <i>Dossier</i> .



Taula: Correlació entre nivell educatiu i activitats complementàries

La taula següent relaciona cada secció del PEL amb les activitats complementàries anteriors, encara que no esgota altres possibles interrelacions.

2. Correlació entre els nivells educatius i les activitats.

Nivell	Apartat del Portfoli	Activitat complementària
1r d'ESO	Passaport	3 i 13
	Les meues llengües	2, 3, 4 i 14
	Altres llengües	7 i 15
	La meua manera d'aprendre	9
	Els meus plans d'aprenentatge	11
2n d'ESO	Dossier	12
	Passaport	3 i 13
	Les meues llengües	3, 4 i 5
	Altres llengües	6, 7, 10 i 15
	Els meus plans d'aprenentatge	11
3r d'ESO	Dossier	12
	Passaport	3, 10 i 13
	Les meues llengües	1, 3, 4 i 5
	Altres llengües	6, 4, 7 i 15
	La meua manera d'aprendre	8 i 10
4t d'ESO	Els meus plans d'aprenentatge	11
	Dossier	10 i 12
	Passaport	3 i 13
	Les meues llengües	3 i 4
	Altres llengües	7 i 15
1r de BAT	La meua manera d'aprendre	8 i 17
	Els meus plans d'aprenentatge	11 i 17
	Dossier	12
	Passaport	3, 10 i 13
	Les meues llengües	1, 2, 3, 4 i 14
2n de BAT	Altres llengües	7 i 15
	La meua manera d'aprendre	8, 9, 10 i 17
	Els meus plans d'aprenentatge	11 i 17
	Dossier	10 i 12
	Passaport	3 i 13
	Les meues llengües	3
	Altres llengües	15
	La meua manera d'aprendre	8 i 17
	Els meus plans d'aprenentatge	11 i 17
	Dossier	12



Bibliografia i referències

Consell d'Europa:

CONSELL D'EUROPA (2001): *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Divisió de Llengües Modernes (Estrasburg). Cambridge University Press. En la web de l'European Language Portfolio del CONSELL D'EUROPA. Modern Languages Division (juliol, 2003).

Versió catalana: *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Govern de les Illes Balears, Govern d'Andorra, 2003.

Versió espanyola: *Marco común europeo de referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza y evaluación*, Madrid: Instituto Cervantes, MEC, Anaya, Madrid, 2002. També en <http://cvc.cervantes.es/obref/marco/> (juliol, 2003).

Versió en èuscar: *Erreferentzi marko europar bateratua: hizkuntzen ikaskuntzarako, irakaskuntzarako eta ebaluaziorako*: Council of Europe, Europako Kontseilua. Donostia: HABE, 2002.

Versió gallega: *As linguas modernas: aprendizaxe, ensino, avaliación: un marco común europeo de referencia*. Consello de Europa, Xunta de Galicia, Dirección Xeral de Política Lingüística, la Coruña, 2001.

LITTLE, David i Radka PERCLOVÁ (2002, en la xarxa): *The European Language Portfolio: A Guide for Teachers and Teacher Trainers*. En la web de l'European Language Portfolio.

SCHNEIDER, Günter i Peter LENZ (2002, en la xarxa): *European Language Portfolio: Guide for Developers*. Lern- und Forschungszentrum Fremdsprachen. University of Fribourg/CH.

KOHONEN, Viljo i Gerard WESTHOFF (2002, en la xarxa): «Enhancing the pedagogical aspects of the European Language Portfolio (ELP)». Document word.

Bibliografia en espanyol:

BARROSO, R. (2002): «Los alumnos tendrán un pasaporte escolar donde constará su nivel de idiomas», ABC, 19-2-2002.

CASSANY, Daniel. (2002): «El portafolio europeo de lenguas», *Aula de Innovación educativa*, 117, 13-17. Barcelona i Buenos Aires.

ESCOBAR URMENETA, Cristina (2000): *El portafolio oral como instrumento de evaluación formativa en el aula de lengua extranjera*. Departament de Didàctica de la Llengua, la Literatura i les Ciències Socials. Universitat Autònoma de Barcelona. Tesi doctoral.

«Marco común europeo de referencia y Portfolio de las lenguas», *Mosaico, Revista para la Promoción y Apoyo a la Enseñanza del Español*, núm. 9 (monogràfic). Inclou articles d'Elena Verdía, Gisela Conde, Gilbert De Samblanc i Daniel Cassany. En la xarxa: <http://www.sgci.mec.es/be/mosaico.htm>



Webs

Bergen Cando Project [gener 2004], <http://www.ecml.at/cando/files/start.htm>, Projecte d'investigació de distintes universitats europees, encapçalades per la de Bergen (Noruega), per a elaborar i aplicar descriptors del tipus «cando», en el context del MCER i del PEL, en anglés, per a secundària.

European Language Portfolio, Consell d'Europa [gener 2004], <http://www.coe.int/portfolio>, La web amb els documents bàsics: MCER, guies per a professors i dissenyadors de materials, informes d'experimentació, etc.

Ministeri d'Educació i Ciència [gener 2004], <http://aplicaciones.mec.es/programas-europeos/jsp/plantillap.jsp?id=pr1>, Web dels dissenyadors i experimentadors dels PEL espanyols, amb tota la documentació en pdf, adreces electròniques dels coordinadors i dels responsables en cada comunitat autònoma. Usuari: Portfolio; Contrasenya: Cobe35.

Bibliografia citada i materials usats:

CASSANY, Daniel (1999): *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries. Versió espanyola: *Construir la escritura*. Barcelona: Paidós.

CASSANY, Daniel; ESTEVE, Olga, MARTÍN PERIS, Ernesto i PÉREZ-VIDAL, Carmen (2003): *Memoria de experimentación del PEL español de secundaria*. Madrid: MECD. Informe intern.

CONDE, Gisela (en premsa): «El compromiso europeo con el aprendizaje y enseñanza de lenguas: El Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas y el Portfolio Europeo de las Lenguas». *Cuadernos de Pedagogía*, monogràfic sobre ensenyament de la llengua, previst: octubre 2003.

REIGSTAD, T. J. i MCANDREW, A. (1984): *Training Tutors for Writing Conferences*. Urbana: ERIC/NCTE.

«Jésli jestes» Parma Press, Varsòvia. Distribució: Rainbowart, Varsòvia.



COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

European Language Portfolio
Portfolio européen des langues

Model acreditat N°52.2003



MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA

